

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь «Магістр»

на тему: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І
АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КНЯЖІ ЛАНИ» ЗОЛОЧІВСЬКОГО РАЙОНУ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Виконала: студентка 2 курсу, групи Оп – 2маг
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
СТОДОЛЬНА І.В.
(Прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент МАЛЕЦЬКА О.І.
(Прізвище та ініціали)

Рецензент: _____ БОЧКО О.Ю.
(Прізвище та ініціали)

ДУБЛЯНИ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

(підпис)

«18» червня 2021 року

З А В Д А Н Н Я

на кваліфікаційну роботу студенту
СТОДОЛЬНІ ІРИНІ ВОЛОДИМИРІВНІ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КНЯЖІ ЛАНИ» ЗОЛОЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Керівник роботи МАЛЕЦЬКА О.І., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом ЛНАУ від «19» липня 2021 року № 212 / к-с

2. Термін здачі студентом закінченої дипломної роботи до «14» лютого 2022 року

3. Вихідні дані для дипломної роботи: нормативно-правові та літературні джерела за темою роботи, дані аналітичного та синтетичного обліку, річна фінансова та статистична звітність досліджуваного сільськогосподарського підприємства, Інтернет-джерела, методичні рекомендації

4. Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

ВСТУП

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Економічний зміст та класифікація основних засобів.....

1.2. Огляд нормативно – правових актів та літературних джерел

1.3. Методика дослідження у сфері обліку

2. СТАН ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТзОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»

2.1. Аналіз структури й ефективності використання основних засобів у ТзОВ «Княжі Лани»

2.2 Організація системи первинного та зведеного обліку основних засобів

2.3 Методи розрахунку амортизації та облік зносу основних засобів

2.4 Аудит основних засобів

3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТзОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»

3.1. Організація формування облікової політики та оптимізація документообігу в частині

обліку основних засобів

3.2. Облікова політика та формування документообігу в частині оподаткування обліку основних засобів

3.3. Оцінка ефективності обліку основних засобів в умовах застосування комп'ютерних технологій

4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Аналіз стану охорони праці у ТзОВ «Княжі Лани»

4.2 Планування заходів з покращення охорони праці та їх фінансування

4.3 Економічна ефективність заходів з удосконалення системи управління охороною праці

4.4 Безпека в надзвичайних ситуаціях

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, схеми, рисунки

6. Консультанти з розділів дипломної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
З охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях		18.06.2021 р.	18.06.2021 р.

7. Дата видачі завдання «18» червня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи
1	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі ДР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка картографічних матеріалів для дипломної роботи).	18.06.21-31.07.21 р.
2	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	01.08.21 – 30.09.21 р.
3	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи. Розробка питань з охорони праці та захисту населення. Розробка питань з охорони природи.	01.10.21 – 30.11.21 р.
4	Кінцеве оформлення дипломної роботи (здача пояснювальної записки керівнику ДР; виправлення його зауважень; здача ДР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	01.12.21 – 22.01.22 р.
5	Підготовка до захисту в ЕК. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником ДР; виправлення зауважень у графічній частині).	24.01.22 – 14.02.22 р.

Студент _____
(підпис)

СТОДОЛЬНА І.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис)

МАЛЕЦЬКА О.І.
(прізвище та ініціали)

УДК: 631.162

Організаційно-методичні засади обліку і аудиту основних засобів у товаристві з обмеженою відповідальністю «Княжі Лани» Золочівського району Львівської області.

Стодольна І.В. – Дипломна робота. Кафедра обліку та оподаткування. - Дубляни, Львівський НУП, 2022.

91с. текст. част. 24 рис., 15 табл., 53 джерел.

Метою дипломної роботи є теоретичне обґрунтування сутності основних засобів і розробка практичних рекомендацій щодо подальшого розвитку і вдосконалення організації бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту відтворення основних засобів у сучасних умовах господарювання.

Перший розділ роботи – теоретичний. В цьому розділі висвітлено сутність, значення обліку і аудиту основних засобів. Розкрито нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту основних засобів.

У другому розділі проаналізовано стан господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Княжі Лани» Золочівського району Львівської області. А також розкрито суть первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів та нарахування амортизації (зносу) основних засобів.

У третьому розділі, розглянуто питання автоматизації та удосконалення обліку і аудиту основних засобів, проведено порівняльну оцінку обліку основних засобів відповідно до міжнародного стандарту бухгалтерського обліку МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби».

Четвертий розділ охарактеризовує охорону праці та безпеку в надзвичайних ситуаціях.

Пропозиції із вдосконалення можуть бути впроваджені в облікову практику сільськогосподарських підприємствах досліджуваного району.

АНОТАЦІЯ

У магістерській дипломній роботі висвітлено сутність, значення обліку і аудиту основних засобів, розглянуто їх нормативно-правове забезпечення. Проведено аналіз сучасного стану розвитку у ТзОВ «Княжі лани» Золочівського району Львівської області. Описано стан бухгалтерського обліку основних засобів у ТзОВ «Княжі лани». Внесено пропозиції щодо удосконалення обліку основних засобів, зокрема запропоновано автоматизацію обліку на даній ділянці. Вказано на необхідність використання Міжнародних стандартів фінансової звітності.

ANNOTATION

In the thesis work highlights the essence , the importance of accounting and audit of fixed assets, considered their regulatory support . The analysis of the current state of agricultural production to Mostyska district, Lviv region . Describe the state accounting of fixed assets in the SG LLC " Kamenyar ." Suggestions for improvement of fixed assets , including accounting automation offered on this site. The necessity of the use of International Financial Reporting Standards .

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	10
1.1. Економічний зміст та класифікація основних засобів.....	10
1.2. Огляд нормативно – правових актів та літературних джерел	15
1.3. Методика дослідження у сфері обліку	20
2. СТАН ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТзОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»	22
2.1. Аналіз структури й ефективності використання основних засобів у ТзОВ «Княжі Лани»	22
2.2 Організація системи первинного та зведеного обліку основних засобів	32
2.3 Методи розрахунку амортизації та облік зносу основних засобів	43
2.4 Аудит основних засобів	47
3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТзОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»	56
3.1. Організація формування облікової політики та оптимізація документообігу в частині обліку основних засобів	56
3.2. Облікова політика та формування документообігу в частині оподаткування обліку основних засобів	63
3.3. Оцінка ефективності обліку основних засобів в умовах застосування комп'ютерних технологій	69
4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	75
4.1 Аналіз стану охорони праці у ТзОВ «Княжі Лани»	75
4.2 Планування заходів з покращення охорони праці та їх фінансування	77
4.3 Економічна ефективність заходів з удосконалення системи управління охороною праці	79
4.4 Безпека в надзвичайних ситуаціях	81
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86

ВСТУП

Актуальність теми. Для керування процесом виробництва потрібна достовірна економічна інформація, котру можна одержати за умов належної організації бухгалтерського обліку: відображення в обліку реєстрації первинних документів і бухгалтерських реєстрах усіх господарських операцій. Фундаментом життя і розвитку людського суспільства є матеріальне виробництво. Задача обліку полягає в тому, щоб забезпечити результативний контроль за ефективністю виробництва, збереженням та використанням матеріальних ресурсів, розподілом та споживанням матеріальних благ залежно від кінцевих результатів роботи. А також впровадження нових економічних відносин зумовлює потребу вдосконалювати планово економічну роботу, і в тому числі одну з найважливіших ланок - бухгалтерський облік.

Бухгалтерський облік є ланкою, що зв'язує господарську діяльність і людей, які приймають відповідні рішення, щодо управління цією ділянкою, адже він:

- а) вимірює господарську діяльність шлехом реєстрації даних про неї для подальшого використання;
- б) обробляє дані, приберігаючи їх до потрібного моменту, а потім призначає їх таким чином, щоб вони стали корисною інформацією;
- в) переказує з допомогою звітів інформацію для тих, хто використовує її для прийняття рішень.

Для виконання основних господарських процесів господарстві необхідно мати в наявності відповідні засоби праці. Вони становлять матеріально-технічну основу кожного підприємства. Головна частина засобів праці, виходячи із їхнього значення і питомої ваги в загальній сумі засобів підприємства, здобула назву основних засобів.

У діяльності будь-якого підприємства основні засоби відіграють важливу роль. Звичайно без наявності транспортних засобів, будинків,

машин, обладнання споруд, інструментів, приладів неможливе здійснення функцій підприємства та досягнення основної його мети.

Основні засоби розглядають у натуральній та вартісній формах. Відомості у натуральній формі потрібні і для розрахунку виробничих потужностей, структури та ін. Дані у вартісній формі використовують і для розрахунків балансів основних засобів, визначення динаміки, показників використання основних засобів, обчислення розмірів амортизаційних відрахувань.

Вартість засобів виробництва, котра не відповідає сучасному рівню цін, зумовлює зниження ціни виробництва, утруднює процеси відтворення матеріально-технічної бази.

Кількісне зростання а також якісне вдосконалення основних засобів дозволяють поглибити технологічний поділ праці; вдосконалити виробничі відносини і будь-які об'єкти, що входять до складу основних засобів, окрім землі, піддаються фізичному та моральному зносу, тобто під впливом фізичних сил і економічних факторів вони поступово втрачають свої властивості та стають непридатними. Це значить, що вони не можуть виконувати свої функції через технічні причини чи економічної не вигідності.

В керівництві виробничою діяльністю кожного підприємства важлива роль припадає обліку основних засобів і контролю за їх ефективним використанням.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є вивчення шляхів обліку основних засобів у сільськогосподарському підприємстві, оцінка стану організації бухгалтерського обліку в частині обліку основних засобів на прикладі підприємства, розробка шляхів покращання організації бухгалтерського обліку.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі основні завдання:

- проаналізувати законодавчі акти та вимоги до організації обліку основних засобів;

- дати загальну характеристику поняття облік основних засобів;
- розглянути класифікацію основних засобів;
- розкрити порядок складання первинних та зведених документів, які застосовуються при обліку основних засобів;
- відобразити синтетичний і аналітичний облік основних засобів, навести основні проводки, які його забезпечують;
- на основі проведеного аналізу висвітлити проблеми організації бухгалтерського обліку в товаристві з обмеженою відповідальністю;
- розробити та запропонувати шляхи удосконалення обліку основних засобів на підприємстві.

Об'єктом дослідження вибрано товариство з обмеженою відповідальністю «Княжі Лани» Золочівського району Львівської області.

Предметом дослідження є теоретичні засади а також діюча практика обліку і аудиту основних засобів та її удосконалення в кмовах ринкової економіки.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи використовувалися такі методи: економіко-математичний, монографічний, табличний, метод порівняння, системний аналіз - для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливіші складові елементи; конкретизація - для обґрунтування змісту форм облікового забезпечення; дослідження документів та реєстрів обліку за формою та змістом - для виявлення їхньої відповідності щодо адекватності вимогам стандартів; порівняння - для зіставлення даних підприємства у динаміці; групування - для визначення залежностей одних показників від інших; порівняння - для зіставлення даних звіту про фінансові результати у динаміці.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі використано і проаналізовано наукову і методичну літературу з обраної теми дослідження, обґрунтовано особливості обліку основних засобів, сформовано рекомендації для покращення організації обліку основних засобів у

товаристві.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання теоретичних розробок запропонованих в роботі у діяльності сільськогосподарських підприємств.

Робочими даними для написання були первинні та зведені документи з обліку основних засобів, річні звіти (2018-2020рр.), літературні і довідкові джерела також статті, коментарі економістів, опубліковані в періодичній пресі.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Економічний зміст та класифікація основних засобів

Сільськогосподарським підприємствам потрібні основні засоби при здійсненні виробничої діяльності або, іншими словами, засоби праці. Відмінність між предметами праці та основними засобами, полягає в тому що засоби праці беруть участь у виробництві пронапртязі років, зберігаючи як фізичні свої властивості так і натуральну форму. Засоби праці зношуються поступово, тому вони, переносять частинами на виробництво вартість продукції.

Згідно з П(С)БО. 7 «Основні засоби» основні засоби – матеріальні активи, які сільськогосподарське підприємство удержує з метою використання як у процесі виробництва так і постачання товарів, також надання послуг, існує можливість здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [35].

Критерії визнання основних засобів паралельні критеріям визнання, котрі застосовуються для активів, тобто: «об'єкт основних засобів визнається активом, коли існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена».

При визначенні основних засобів приведені такі критерії їх визнання (рис. 1.1)

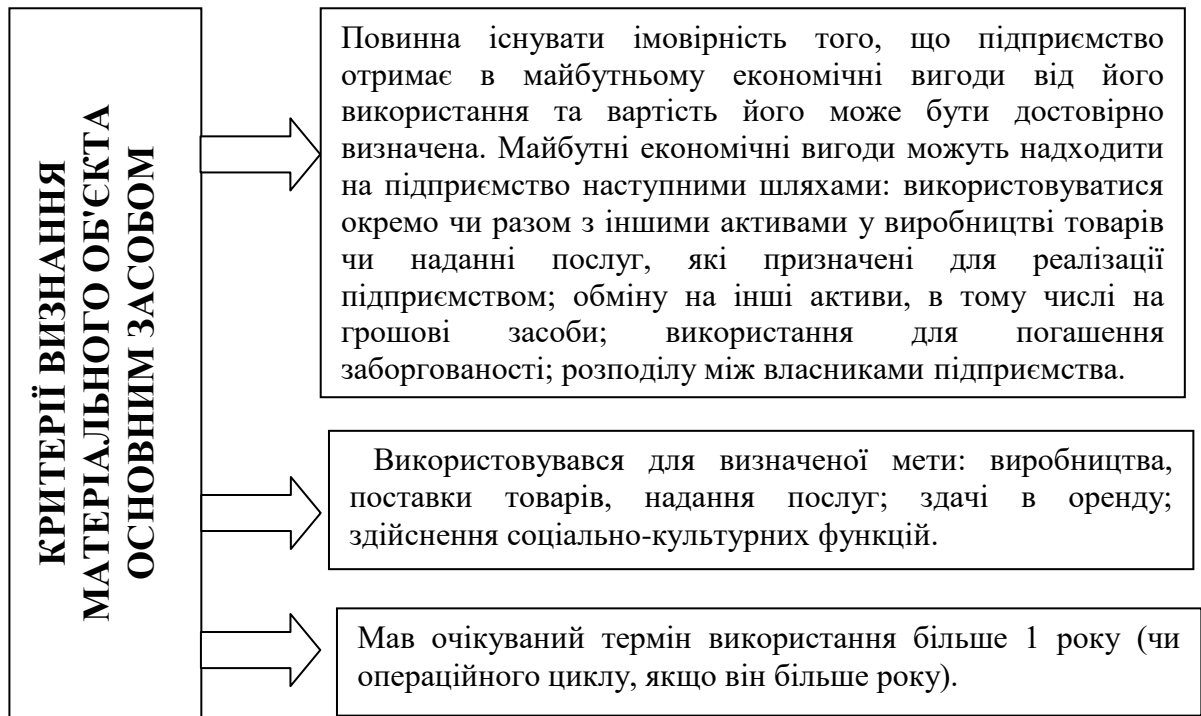

Рис.1.1 Критерії визнання об'єкта основним засобом

Додатковий критерій визнання – критерій вартості – котрий використовується при виділенні лише однієї групи основних засобів, а саме малоцінних необоротних матеріальних активів, котрі обліковуються на рахунку 112. Згідно з П(С)БО 7 господарства можуть самостійно встановлювати вартісні прикмети предметів, що входять в складу малоцінних необоротних матеріальних активів. До основних засобів, котрі визнані малоцінними, господарства можуть застосовувати спрощені методи нарахування амортизації.

Фінансовий облік основних засобів мусить забезпечити користувачів інформацією: про стан і рух, структуру основних засобів, які використовуються, як в основній так і інших видах діяльності; про строк їх корисного використання; про первісну вартість та суму зносу всіх основних засобів та окремих об'єктів та її наслідки; про результати від реалізації, ліквідації основних засобів, а також від орендних операцій [4 с.56].

Одиницею обліку основних засобів, згідно до П(С)БО 7, є об'єкт основних засобів [35].

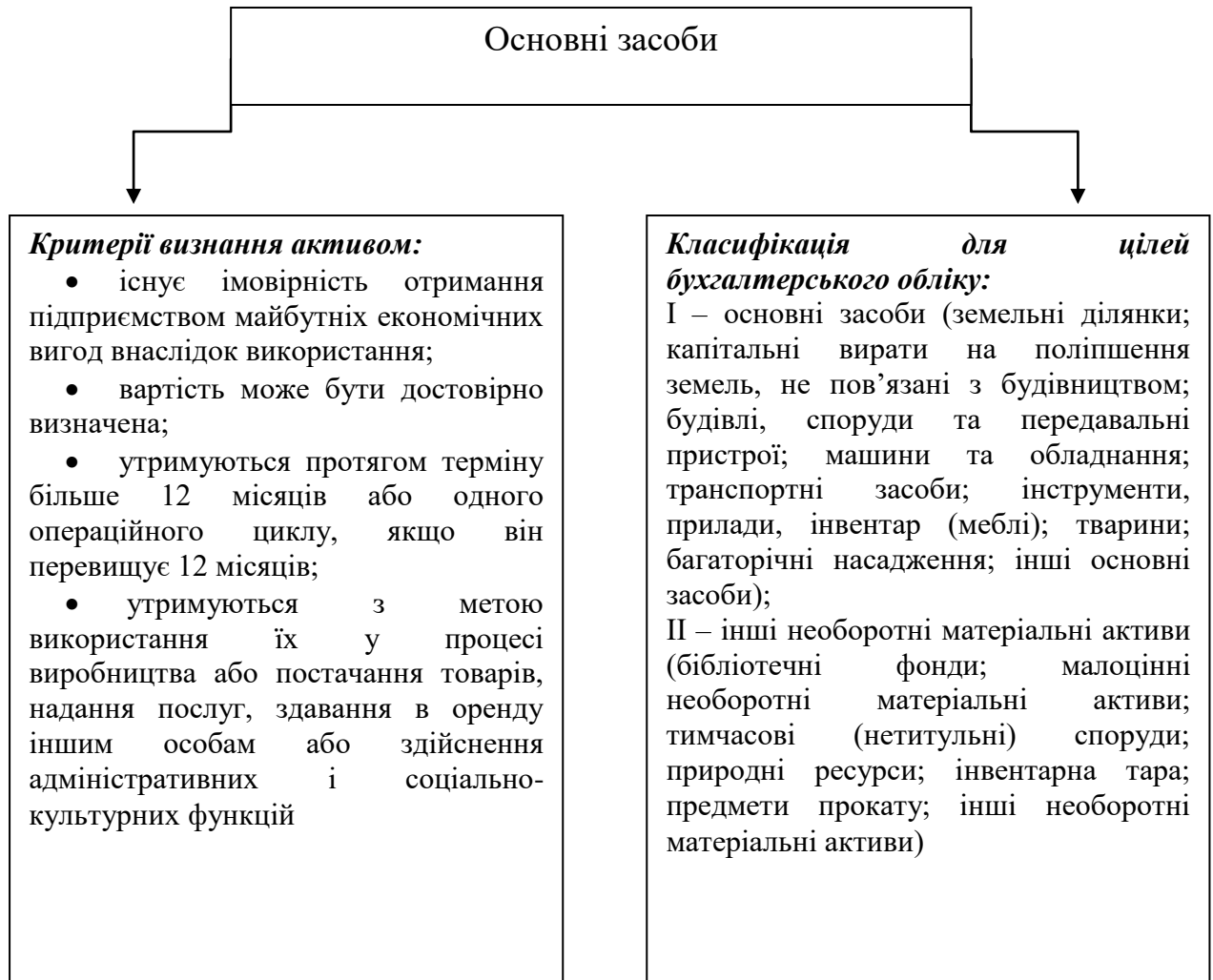

Рис.1.2. Критерії визнання та класифікація основних засобів відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби».

Об’єкт основних засобів – це:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього;
- окремий конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій;
- відокремлений комплекс конструктивно об’єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно;

- інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.

Коли один об'єкт основних засобів складається із частин, які мають різний строк корисного використання, то будь яка з цих частин може бути в бухгалтерському обліку як самостійний об'єкт основних засобів.

Об'єкт основних засобів визнається як актив тоді, коли існує можливість того, що підприємство отримуватиме в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з вживанням цього об'єкта, та його вартість буде достовірно визначена.

Наявність достатньої впевненості у тому, що основні засоби втілюють у собі майбутні економічні вигоди для підприємства, потребує підтвердження того, що підприємство отримає винагороду у зв'язку з їх використанням та погоджується на пов'язаний з цим ризик [4].

Об'єкти основних засобів можуть бути придбані з метою безпеки або для охорони навколишнього середовища. В таких випадках вони, хоч безпосередньо і не втілюють у собі майбутніх економічних вигод, але є необхідними при використанні і отриманні економічної вигоди від інших активів.

Об'єкт основних засобів визнається як актив, якщо він перебуває в оперативному чи довірчому управлінні.

Основою правильної організації бухгалтерського обліку основних засобів є дотримання принципу їх класифікації [7].

Основні засоби можна поєднати за їх функціями, також за ознакою належності, галузевою ознакою, за натурально-матеріальним складом та за використанням.

Основні засоби за функціональним призначенням поділяють на:

а) виробничі основні засоби, що беруть участь у процесі виробництва чи сприяють його здійсненню (обладнання, робочі машини, будови, споруди, тощо), які діють у сфері матеріального виробництва;

б) невиробничі основні засоби, котрі не беруть безпосередньої чи побічної участі у виробничому процесі та призначені для обслуговування комунальних та культурно-побутових потреб працівників (апарати, споруди, будови, обладнання, машини, тощо), що використовуються у невиробничій сфері.

За використанням основні засоби поділяються на діючі, недіючі і запасні. Діючі основні засоби беруть участь в процесі виробництва та його обслуговуванні, на них нараховують амортизацію. Недіючі, тобто ті, що не використовуються в даний період часу в зв'язку з тимчасовою консервацією підприємств чи окремих цехів.

За речовим складом основні засоби поділяють на інвентарні і неінвентарні. Інвентарні основні засоби мають речовий зміст, їх можна виміряти й підраховувати в натурі, а неінвентарні – не мають речового змісту і є витратами на земельні, водні та лісові угіддя, вкладень.

Основні засоби поділяються і за галузевою ознакою на: сільськогосподарські, промислові, транспортні, будівельні, зв'язку і т.д.

Важливим в обліку основних засобів є їх розподіл за ознакою належності на власні і орендовані. Отже, власні основні засоби належать конкретному підприємству і обліковуються на його балансі, а орендовані обліковуються поза балансом підприємства, оскільки перебувають у тимчасовому користуванні [21].

Як класифікуються основні засоби для цілей бухгалтерського обліку представлено на рисунку 1.3.

Діючий План рахунків і прийняте до застосування Положення (стандарт) бухгалтерського обліку передбачають, що однакові за технічними характеристиками, призначенням та способом використання об'єкти основних засобів об'єднуються в такі групи:

Рис.1.3 Класифікація основних засобів

- 1) інвестиційна нерухомість;
- 2) земельні ділянки;
- 3) капітальні витрати на поліпшення земель;
- 4) будинки та споруди;
- 5) машини та обладнання;
- 6) транспортні засоби;
- 7) інструменти, прилади та інвентар;
- 8) тварини;
- 9) багаторічні насадження;
- 10) інші основні засоби (рис 1.3)

Важливою умовою правильного ведення обліку основних засобів є принцип їхньої грошової оцінки - за первісною і залишковою, переоціненою та ліквідаційною вартістю (рис.1.4)

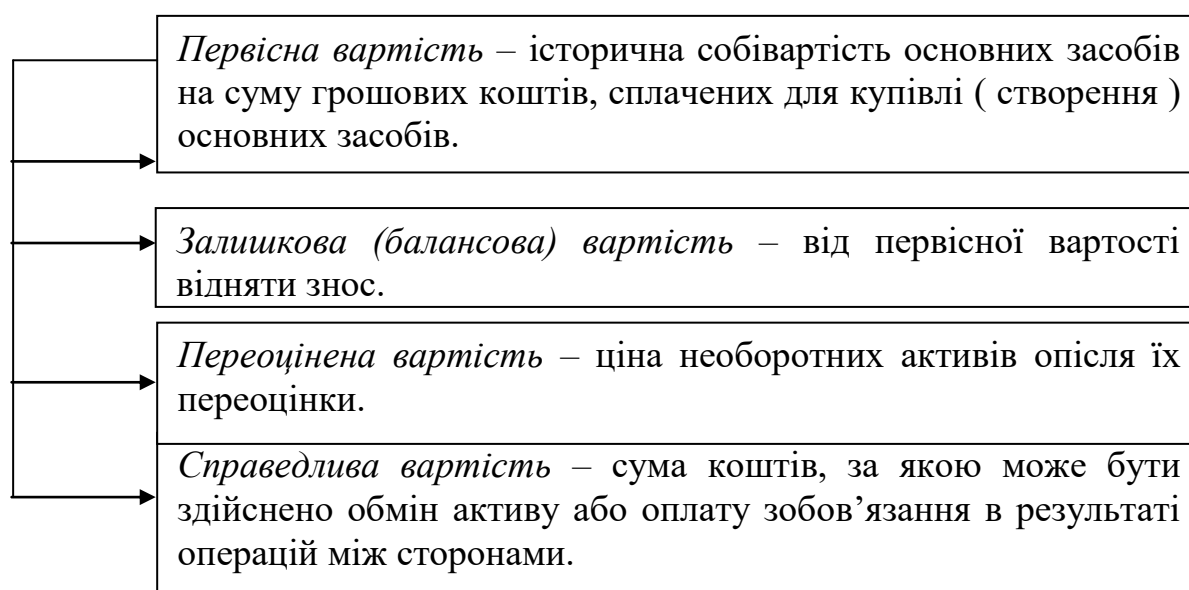

Рис.1.4 Види оцінок основних засобів в бухгалтерському обліку

Первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат:

- постачальникам і підрядникам по виконання будівельно-монтажних робіт;
- платежі, реєстраційні збори що здійснюються із придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;

- суми непрямих податків в зв'язку із придбанням (створенням) основних засобів (які не відшкодовуються підприємству);
- суми увізного мита;
- при доставці основних засобів витрати із страхування ризиків;
- витрати на встановлення налагодження, монтаж, основних засобів;
- інші витрати, які пов'язані зі доведенням основних засобів до використання із запланованою метою.[45].

Визнання первісної оцінки основних засобів пропонуємо в таблиці 1.1

Таблиця 1.1

Первісна оцінка основних засобів

Надходження основних засобів	Визначення первісної вартості основних засобів
Придбання основних засобів	Загальна сума витрат, які включають: <ul style="list-style-type: none"> - суми, сплачені постачальникам (підрядникам); - реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі; - суми ввізного мита; - суми непрямих податків, що не відшкодовуються підприємству; - витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів; - витрати на установку, монтаж основних засобів; - інші витрати, пов'язані з доведенням ОЗ до придатного використання.
Безоплатне отримання	Справедлива вартість основних засобів на дату отримання
Внесення до статутного капіталу	Погоджена засновниками підприємства справедлива вартість основних засобів
Самостійне виготовлення (створення)	Собівартість виготовлення основних засобів, визначена за П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати»
Отримання в обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта основних засобів
Отримання в обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта ОЗ, збільшена (зменшена) на суму доплати, що була зроблена під час обміну

Залишкову вартість, визначаємо як різницю між первісною вартістю та сумою зносу за весь період експлуатації об'єкта. Оцінка по залишковій вартості

застосовується при розробці планів по відтворенню основних засобів а також для нарахування зносу [40].

Ліквідаційна вартість визначається як сума крошей чи вартість інших активів, котрі підприємство очікує отримати при реалізації чи ліквідації основних засобів після закінчення періоду з використання, що є передбачений, із виключенням передбачуваних витрат і на ліквідацію цього об'єкту [40].

Переоцінена основних засобів – це операції із збільшення первісної вартості об'єкта засобів праці та їх зносу – дооцінка та операції зі зменшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – уцінка.

Бухгалтерський, а також і фінансовий облік основних засобів мусить забезпечити:

- контроль зі зберігання основних засобів;
- правильне та своєчасне та документальне оформлення відображення в обліку прибуття основних засобів, та внутрішнього переміщення, ефективного застосування, вибуття;
- відображати облік зносу (амортизації) цих основних засобів;
- відображати облік витрат на відремонтування основних засобів;
- відображати результати по ліквідації, збитках, списанні тощо;
- виявлення зайвих та віджилих основних засобів [21].

Крім цього, бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити контроль за ефективним використанням транспортних засобів, обладнання, виробничих майданчиків, машин та інших засобів праці [40].

Характерною особливістю засобів праці є те, що вони не мають тієї загальної взаємозамінюваності, яка характерна, наприклад, для потенційної робочої сили. Тому ефективність їх різна по галузях, підприємствах, окремих видах. Ця різниця для кожного конкретного засобу праці залежить від його технічного стану, ступеня фізичного й морального зносу.

Підприємства поповнюються новими основними засобами згідно вимог, характеру й обсягу виготовлюваної продукції, досягнутого рівня технології

виробництва.

Поінформованість про наявність засобів праці та постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства. Цьому має сприяти добре побудований їх облік.

1.2 Огляд нормативно – правових актів та літературних джерел

При організації обліку основних засобів необхідно використовувати певні законодавчі та нормативні документи.

Зокрема, на організації господарського обліку поширюються положення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996-XIV від 16 липня 1999 року, в якому «Бухгалтерський облік є перевіркою, вимірюванням, реєстрацією, накопиченням та узагальненням інформації про господарську діяльність. Зберігати та передавати зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень»[13].

Виходячи з реальності реформування економічних відносин країни, змін у власності та враховуючи той факт, що одним із найважливіших елементів у системі бухгалтерського обліку є рахунок – Міністерство фінансів України від 30 листопада 2018 р. № 291 , 1999 р. затверджено «План рахунків підприємства щодо активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій»[28], на даний момент повністю запроваджено у всіх юридичних особах, які використовують облікові записи. Слід зазначити, що при розробці плану рахунків враховуються загальноприйняті технології та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку з метою забезпечення керівників необхідною інформацією для виконання управлінських функцій, надання інформації акціонерам та іншим діловим партнерам, а також податкової та статистичної звітності. .

Примітка щодо застосування плану рахунків має на меті забезпечити однорідні операції на пов'язаних синтетичних рахунках і субрахунках, а не однорідне відображення господарських операцій [16]. У цих інструкціях

наведено короткий опис і використання синтетичних рахунків і субрахунків Це типова схема реєстрації та групування інформації про господарські операції (основний поточний рахунок).

Міністерством фінансів України розроблено та затверджено положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

Облік основних засобів на підприємствах, організаціях всіх форм власності з 1 січня 2000 р. регулюються П(С)БО 7 «Основні засоби», затвердженим Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 і зареєстрований у Міністерстві юстиції України 2 листопада 1999 р. за № 751/4044, де наводиться порядок визнання основних засобів активами, класифікація для цілей бухгалтерського обліку, порядок визнання первісної вартості основних засобів при їх надходженні.[30]. Крім того, при відображенні в обліку та фінансовій звітності основних засобів необхідно враховувати вимоги інших П(С)БО:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- П(С)БО 16 «Витрати»;
- П(С)БО 9 «Запаси»;
- П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»
- П(С)БО 14 «Оренда»;
- П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств».
- П(С)БО 15 «Дохід»;

МСБО 16 «Основні засоби» дає простір для професійного судження, на відміну від чітких норм П(С)БО, при використанні критеріїв оцінки для визнання частин і з чого складається об'єкт основних засобів. Тобто підприємство має право одноосібно визначати об'єкт основних засобів, не зважаючи на відмінності у терміні корисного використання його складових частин. Також, слід зазначити, що норми МСБО 16 та Методичних рекомендацій з обліку основних засобів №561 від 30.09.2003 р., на відміну від П(С)БО 7 дозволяють розділити вартість об'єкту основного засобу на суттєві частини і кожен частину амортизувати окремо, без визнання (формування) окремих об'єктів. При цьому

термін корисної експлуатації та метод амортизації таких суттєвих частин можуть бути різними. Особливої уваги заслуговує п. 14 МСБО 16, згідно якого, за умови якщо задовольняються критерії визнання активу у якості частини об'єкту основних засобів можна оприділити витрати на проведення регулярних основних технічних оглядів об'єктів основних засобів.[26]

Господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку за допомогою їх безперервного та безперервного методу обліку. За даними Міністерства фінансів України № 88 від 24 травня 1995 р. [23]. Положеннями визначено порядок створення, отримання, відображення та зберігання в бухгалтерському обліку оригіналів документів, реєстрів бухгалтерського обліку, підприємств бухгалтерського обліку та звітності, їх об'єднань та організацій бухгалтерського обліку (крім банків) незалежно від форм власності (далі – підприємства). Міністерство фінансів України затвердило методичну пропозицію.

Облік товарно-матеріальних цінностей (наказ Мінфіну № 2 від 10.01.2007 р.) [21], який враховує поточні економічні умови та вимоги національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Рекомендується здійснювати методичне забезпечення обліку товарно-матеріальних цінностей усіх галузей економіки за такими напрямками: підтвердження та оцінка товарно-матеріальних цінностей; транспортно-експлуатаційні документи; облік і контроль наявності та руху товарно-матеріальних цінностей на складських і виробничих ділянках; облік запасів; характеристика облік упаковки.

Відповідно до вищезазначених рекомендацій наказом Міністерства земельної політики України від 21.12.2007 р. № 929 затверджено Методичні рекомендації щодо використання професійної форми оригіналів документів для обліку основних засобів сільськогосподарських підприємств [22]. Дані методичні рекомендації сформульовані для підтримки методичних засад обліку основних засобів у сільськогосподарських підприємствах та ґрунтуються на вимогах основних нормативно-правових актів та законопроектів для різних організацій-корпоративних облікових організацій у правовій формі.

В організації обліку основних засобів важливу роль відіграє інвентарний підрахунок. Саме цей елемент методів обліку забезпечує перевірку та документальне підтвердження наявності та достовірності даних бухгалтерського обліку матеріальних цінностей. Міністерством фінансів затверджено Положення про перелік активів і пасивів відповідно до наказу від 02.09.2017 №879, яке поширюється на юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності (крім банків), а також іноземні представництва з економічної діяльності Основний орган [24].

У «Положенні» чітко прописані основні правила організації та проведення інвентаризації. Слід зазначити, що опис інвентаризації, поведінка інвентаризації та інформація про звірку базуються на вимогах, визначених «Положенням про забезпечення документації бухгалтерського обліку», а для первинних документів враховуються обов'язкові реквізити та вимоги, передбачені цим положенням. Окремо розглядається порядок інвентаризації активів і зобов'язань: основні засоби, нематеріальні активи, капітальні вкладення, запаси, біологічні активи, грошові кошти, грошові кошти та їх еквіваленти, суворо задекларовані форми документів, дебіторська і кредиторська заборгованість, витрати і витрати, витрати і витрати. Резервні кошти. Окремий розділ присвячений правилам перевірки та реєстрації результатів чек-листа.

Відповідно до «Методичних рекомендацій щодо використання бухгалтерських книг для сільськогосподарських підприємств», затверджених наказом МінАПК від 04.06.2009 р. № 390, за книгами бухгалтерського обліку слід проводити комплексний інвентаризаційний облік. -порядок 4 А с.-г. і відомості про рахунок [23].

Нагляд за економічним контролем здійснюється за допомогою деяких нормативно-правових актів. Одним із законопроектів є Закон України «Про основні засади контролю за державними фінансами в Україні» (назва закону внесена відповідно до Закону від 16.10.2015 р. № 5463-VI) [14], який визначає

його статус. і функції І основи юридичної діяльності, а також основні положення про організації фінансового контролю моєї країни та їх діяльність.

Закон України «Про внесення змін до законів України» від 14 вересня 2006 р. №140-V щодо аудиторської діяльності. [15] Надає вид економічного контролю - визначення аудиту. Це перевірка публічного обліку, бухгалтерського обліку, оригіналів документів та іншої інформації фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, бухгалтерського обліку та їх повноти та відповідності встановленим законам та чинному законодавству. Закон також передбачає, що незалежний контроль (аудит) може здійснювати незалежний персонал.

Теорії та методології бухгалтерського обліку основних засобів присвячені праці відомих вітчизняних вчених: Ф.Ф. Бутинця, П.І. Гайдуцького, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огійчука, Л.К. Сука та інших. Однак, дослідження щодо пристосування існуючих принципів та завдань бухгалтерського обліку до потреб ефективного та раціонального використання основних засобів потребують поглиблення в напрямку їх адаптації до міжнародних принципів та вимог [7].

Дослідженню актуальних питань методики обліку а також аналізу основних засобів на господарствах присвячені наукові роботи багатьох економістів. Так, серед останніх публікацій у періодичних та наукових виданнях можна виділити статті А. А. Білоусова, О. М. Губачової, М. І. Бондара, В. В. Костенка, О. В. Петрик та ін., в котрих розглядаються проблемні аспекти обліку основних засобів та вказуються шляхи їх вирішення. Про те, результати дослідження літературних джерел дозволяють стверджувати, що методика обліку основних засобів містить багато проблем, які потребують конкретизації і уточнення.

Метою роботи Яцунської О.С. «Деякі проблеми питання обліку основних засобів у умовах реформування системи бухгалтерського обліку України». є поглиблення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо

вдосконалення бухгалтерського обліку основних засобів у Україні у контексті напрямів реформування [51].

Отже, сучасна побудова обліку і контролю стосовно вимог сьогодення передбачає своєчасну підготовку відповідних нормативно-правових актів та їх впровадження в практичну роботу.

1.3. Методика дослідження у сфері обліку

Дослідження обліку базується на вивченні системи соціально-економічних відносин у процесі становлення ринкової економіки. Сюди входить діалектичний зв'язок і взаємозалежність процесів і явищ, що відбуваються в загальному суспільстві, особливо в аграрній економіці.

Системний метод аналізу використання коштів вимагає переходу від ізольованого врахування окремих економічних умов і процесів до загального поняття. Специфічна оцінка організації сільськогосподарських фондів дозволяє визначити основні та істинні характеристики його розвитку. За допомогою економічного аналізу необхідно знаходити більш ефективні рішення для правильного вибору каналів збуту сільськогосподарської продукції або роботи на безперебійний потік корпоративних коштів.

Ми вважаємо, що вивчення валюти — це система, що складається з незалежних і відносно незалежних елементів. Ці елементи утворюють специфічну інфраструктуру та забезпечують загальне вирішення проблеми. Застосування системних принципів дозволяє охопити багато факторів, показників та методичних систем для оцінки шляхів покращення грошового забезпечення підприємства.

Найбільш широко використовується метод порівняння при вивченні поточного стану повноти та своєчасності обліку готівки. Використовується для одночасного порівняння даних банку та касових чеків і відображення величини відхилення.

Для визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей, закономірностей, таких як ціна, кількість проданої продукції або виконана робота,

рекомендується використовувати групування. Перевага цього методу полягає в тому, що він дозволяє на основі великої кількості статистичних даних виявити зв'язки та взаємозалежності між явищами, а також закономірності їхньої зміни.

Для кращої ілюстрації згруповані дані представлені графічно.

Методи обліку мають свої особливості та унікальні атрибути. Основними технічними елементами методів обліку є:

-Широкий облік, тобто облік, що відбувається в його системі за допомогою бухгалтерських рахунків;

-Відображення інформації бухгалтерського обліку здійснюється на основі оригінальних документів або загальних облікових реєстрів;

-Систематизація інформації базується на принципі подвійного введення;

-Сальдо рахунку відображається в балансі, а баланс активів і пасивів повинен підтримуватися.

Застосування та використання кожного з цих методів підкріплено відповідними нормативними актами, інструкціями, методичними рекомендаціями, які мають уніфікований або внутрішній характер.

РОЗДІЛ 2.

СТАН ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТЗОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»

2.1. Аналіз структури й ефективності використання основних засобів у ТЗОВ «Княжі Лани»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Княжі Лани» розташоване в селі Княже Золочівського району Львівської області. ТЗОВ «Княжі Лани» утворене шляхом відєднання ТОВ «Куликова ферма», а визначена частина розподілу є частиною його правонаступництва.

ТЗОВ «Княжі лани» є юридичною особою, яка має окремі баланси, поточні та інші рахунки в банках, з печаткою фірми. З метою забезпечення визначення господарської діяльності товариства зборами засновників створено статутний капітал у розмірі 61 тис. грн. ТОВ «Княжі Лани» працює на засадах самоокупності, тобто всі витрати оплачує за рахунок власних доходів. Вищим органом управління товариства є збори учасників.

Землекористування ТОВ «Княжі Лани» розташоване в центральній частині Золочівського району. Через територію господарства проходить автомобільна дорога, що створює хороші умови для сполучення та доставки сільськогосподарської продукції до місця закупівлі.

ТОВ «Княжі лани» розташоване в сільськогосподарській зоні Лісостепу. Фактична комплексна економічна спеціалізація господарства була розроблена відповідно до місцевого помірно-континентального клімату та умов ґрунтового клімату. Кліматичні умови, як правило, сприяють росту багатьох культур, але низький сніг взимку і часте відливання взимку-весняний період спричиняють вимерзання або дозрівання озимих і багаторічних трав, а сильні дощі влітку викликають замочування та висихання.

Організаційна структура - це організаційне поєднання внутрішньої побудови та структурних підрозділів народного господарства на основі кооперації та розподілу праці. Це залежить від розміру господарства,

спеціалізації, розташування населених пунктів і виробничих приміщень, наявності землі тощо.

Основним засобом сільськогосподарського виробництва ТОВ «Княжі Лани» є земля. До сільськогосподарських угідь належать землі різної продуктивності. Структурні землі сільськогосподарського призначення залежать від зональних особливостей і характеризують якість землі, що використовується як засіб виробництва. Динаміка сільськогосподарських угідь досліджуваного господарства представлена в таблиці 2.1., рис.2.1.

Таблиця 2.1

Розміри і структура земельних угідь ТзОВ «Княжі лани»

Види земельних угідь	2018р.		2019р.		2020р.		2020р в % до 2018р.
	площа, га	структура %	площа, га	структура, %	площа, га	структура, %	
Сільськогосподарські угіддя, всього	7988,0	100,0	5342,0	100,0	6180,2	100,0	77,4
з них рілля	7673,0	96,1	4527,0	84,7	5417,0	87,7	70,6
інші види угідь	315,0	3,9	815,0	15,3	763,2	12,3	> у 2,4 рази

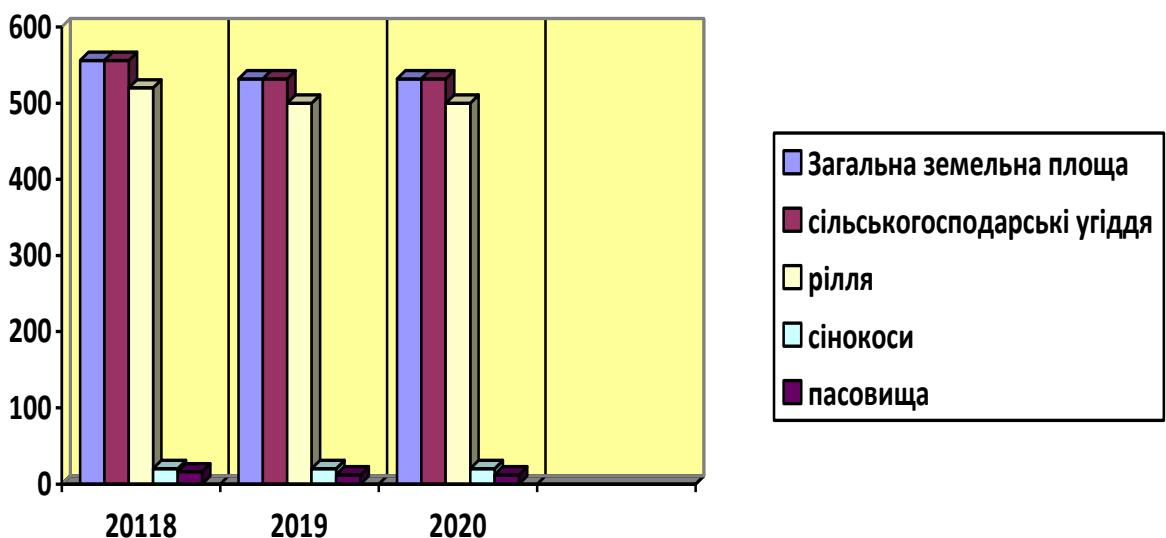

Рис. 2.1. Динаміка розміру і структура земельних угідь ТзОВ «Княжі лани»

Проаналізувавши дані таблиці та рисунка, ми робимо висновок, що загальна площа сільськогосподарських угідь у 2020 році зменшиться на 22,6% порівняно з 2018 роком, з них площа ріллі зменшиться на 29,4%.

Основною метою провадження ТзОВ «Княжі Лани» є виробництво товарної сільськогосподарської продукції та реалізація її з метою щоб отримати прибуток. За всіма економічними характеристиками підприємству необхідно визначити виробничий напрямок. Спеціалізація - це розвиток в одній або кількох галузях виробництва товарної продукції. Процес спеціалізації характеризується концентрацією економічних засобів виробництва і праці на виробництві окремих видів товарної продукції з урахуванням природно-економічних умов.

Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва невідемне від подальшого поглиблення спеціалізації. В умовах спеціалізації відкрилися широкі можливості для впровадження комплексної механізації та автоматизації виробництва, застосування прогресивних методів виробництва й організації праці, раціонального і ритмічного використання методів і тем у роботі.

З розвитком продуктивності сільського господарства вдосконалювався і поглиблювався процес суспільного поділу праці. Тому спеціалізація за своєю суттю необмежена, як і розвиток технологій. З метою підвищення продуктивності праці потрібно спеціалізувати виробництво конкретних виробів і виділити їх на окреме виробництво.

Для визначення ступеня спеціалізації економіки використовують основний показник-суму виручки від реалізації певного виду продукції. Як правило, цей показник вивчався протягом останніх 3-5 років.

Дослідимо спеціалізацію ТзОВ «Княжі Лани» за даними таблиці 2.2. та рисунку 2.2. Ці таблиці показують, що досліджувані господарства виробляють виключно рослинницьку продукцію. Найбільшу частку в структурі товарної продукції займає вирощування зернових культур. У середньому за останні три роки реалізація зерна становила 61,5% загального грошового доходу.

Таблиця 2.2

Вартість і структура товарної продукції ТзОВ «Княжі Лани»

Назва продукції	2018р.		2019р.		2020р.		в середньому за три роки	
	вартість, тис.грн	структура, %	вартість, тис.грн	структура, %	вартість, тис.грн.	структура, %	вартість, тис. грн.	%
Разом по рослинництву	50509,9	100,0	46358,6	100,0	46341,3	100,0	47736,6	100,0
Зернові	32606,0	64,5	29921,2	64,5	25608,8	55,3	29378,7	61,5
Соя	5175,5	10,2	3674,6	7,9	-	-	2950,0	6,2
Ріпак озимий	12587,0	24,9	12711,3	27,4	20445,2	44,1	15247,8	32,0
Інша продукція рослинництва	141,4	0,4	51,5	0,2	287,3	0,6	160,1	0,3
Всього по господарству	50509,9	100,0	46358,6	100,0	46341,3	100,0	47736,6	100,0

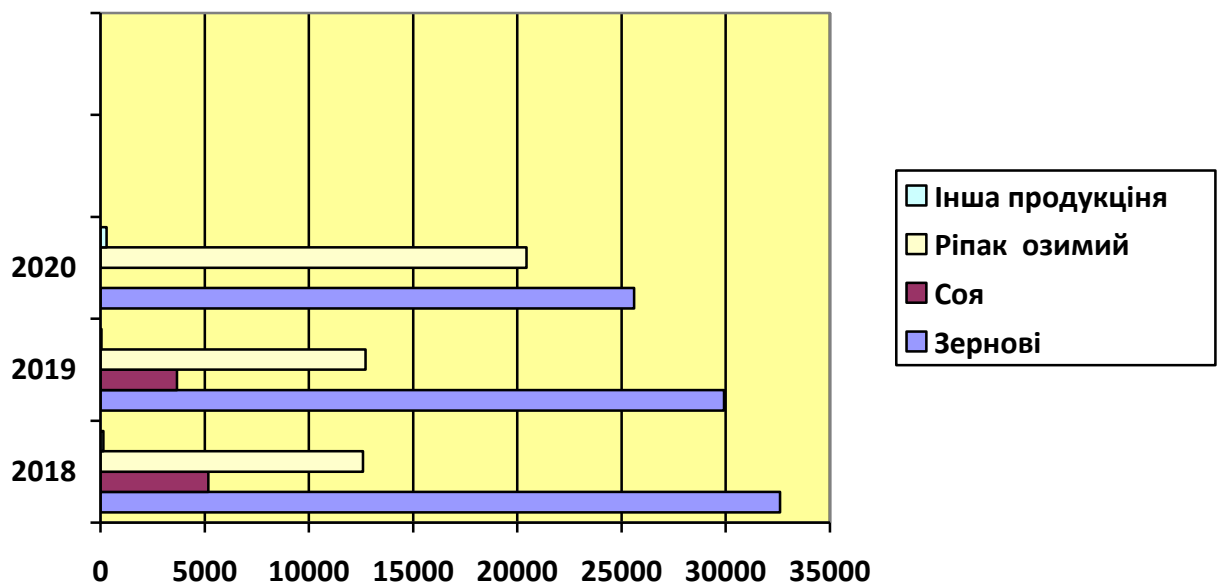

Рис. 2.2. Динаміка вартості і структури товарної продукції у ТзОВ «Княжі Лани»

Майже одна третина грошових надходжень від виробництва та реалізації

рослинництва припадає на продаж озимого ріпаку. На інші продукти рослинництва припадає менше 1% товарного асортименту. Тому, розглянувши динаміку вартості та структури товарної продукції ТОВ «Княжі Лани», було зрозуміло, що господарство спеціалізується на розведенні технічних і зернових культурах.

Важливим моментом в діяльності ТОВ «Княжі Лани» є економічна ефективність від сільсько-господарського виробництва. Питання підвищення ефективності виробництва є вирішальним чинником соціального та економічного розвитку. Економічні вигоди вказують на кінцеві вигоди від використання виробничих матеріалів і живої праці та їх спільного інвестування. При оцінці економічної вигоди від сільськогосподарського виробництва товариства з обмеженою відповідальністю «Княжі лани» необхідно правильно визначити відповідну систему індексів, щоб найбільш об'єктивно відобразити її рівень. Для цього широко використовуються як натуральні, так і вартісні показники. Рекомендується спочатку застосувати всі натуральні показники врожайності продукції та враховувати її якість, що є вихідною точкою для визначення економічної вигоди від сільськогосподарського виробництва.

Щоб отримати порівняльне значення витрат і результатів, випуск розраховується за вартістю. Особливими показниками, що характеризують сільськогосподарське виробництво, є загальний обсяг економічної продукції та вартість товарної продукції. На цій основі можна розрахувати загальний і чистий дохід і прибуток.

Показники економічної ефективності сільськогосподарського виробництва визначаються в середньому за 3-5 років. Вони характеризують ефективність землекористування і рівень продуктивності праці як основний засіб виробництва, тобто ресурсспроможність праці, фондівіддачу і фондомісткість виробництва, рентабельність виробництва, рентабельність виробництва.

Основні економічні показники сільськогосподарського виробництва в дослідницькому господарстві наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка основних показники господарської діяльності
ТЗОВ «Княжі лани»**

Показники	Роки			2020 р. в % до 2018 р.
	2018р.	2019р.	2020р.	
Дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг, тис.грн.	50509,9	46358,6	46341,3	91,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	49577	55473	36857	74,3
Валовий прибуток збиток, тис. грн	933	- 9114	-13293	-
Середньорічна чисельність працівників, чол.	132	62	89	67,4
Середньорічна вартість активів, тис.грн.	121746	177265	167457	137,5
Річний фонд оплати праці, тис.грн.	5884	6399	5140	87,3
Чистий фінансовий результат (збиток), тис. грн.	4599	- 51978	-37025	-
Наявність грошових коштів на поточному рахунку на кінець року, тис. грн.	395,0	1781	31	< в 7,8 раза
Рівень рентабельності, (збитковості), %	7,3	- 96,7	- 63,3	-
Урожайність, ц/га зернових ріпаку	45,9 26,4	49,4 19,5	48,6 25,7	105,9 97,3

Дані таблиці 2.3 показують, що з 2018 по 2020 рік загальна виручка від реалізації продукції, робіт та послуг зменшилась на 4 168 600 грн. або 8,7%. Варто зазначити, що спостерігається позитивна тенденція зниження

собівартості реалізованої продукції на 25,7% з 2020 по 2018 рік. Однак якщо валовий прибуток ТОВ «Княжі Лани» в 2018 році становить 933 тис. грн то в 2020 році внаслідок господарської діяльності воно отримало 13,293 млн. грн. валових збитків. Річний фонд заробітної плати по досліджуваній економіці протягом 2018-2020рр. Зменшення на 744 тис. грн. та збільшення середньорічної вартості активів на 37,5%. Протягом досліджуваного періоду випуск зернових та товарних культур ТОВ «Княжі лани» залишився майже на тому ж рівні.

Загалом слід зазначити, що діяльність досліджуваної економіки у 2020 році є збитковою порівняно з 2018 роком, оскільки чистий фінансовий результат за звітний рік становив 37 025 тис. грн. пошкодження.

Негативно на доступність коштів позначається зниження основних показників господарської діяльності ТОВ «Княжі Лани», сума коштів на поточному рахунку на кінець 2020 року становить 31 тис. грн., що майже у 8 разів менше, ніж у 2018 році.

Висвітлюючи економічні вигоди виробництва, важливо оцінити фінансове становище, яке складається з аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості. Розмір і структура дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства «Княжі Лани» наведено в таблиці 2.4.

З таблиці видно, що загальна сума дебіторської заборгованості зменшилася на кінець 2020 року, що є позитивною тенденцією, яка свідчить про надходження коштів в касу та поточні рахунки в розмірі 59827 тис.грн.

На кінець 2020 року загальна кредиторська заборгованість ТОВ «Княжі лани» перед юридичними та фізичними особами також зменшилася на 8 575 000 грн. Найбільше скорочення поточних зобов'язань досліджуваної економіки відбулося у погашенні короткострокових позик на суму 33744 тис. грн.

Здатність підприємства успішно функціонувати в умовах комерційних розрахунків відбивається на його фінансовому стані. Під фінансовим станом підприємства розуміється забезпечення необхідними фінансовими ресурсами для його господарської діяльності та своєчасні розрахунки.

Таблиця 2.4

**Оцінка дебіторської і кредиторської заборгованості
у ТЗОВ «Княжі лани», 2020р.**

Види заборгованості	На початок року		На кінець року		Зміна (+, -) тис.грн
	сума, тис.грн	структу -ра, %	сума, тис.грн.	структу -ра, %	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги	3790	2,7	6745	7,9	+2955
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
-з бюджетом	326	0,2	449	0,5	+123
-за виданими авансами	794	0,5	339	0,4	- 455
Інша дебіторська заборгованість	140027	96,6	77577	91,2	- 62450
<i>Разом</i>	144937	100,0	85110	100,0	- 59827
Короткострокові кредити банків	42147	19,0	8403	4,0	-33744
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	1725	0,8	5002	2,3	+3277
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
- з бюджетом	34	0,1	67	0,1	+33
- зі страхування	-	-	75	0,1	+75
- з оплати праці	23	0,1	164	0,1	+141
Інші поточні зобов'язання	179381	80,0	201024	93,4	+21643
<i>Разом</i>	223310	100,0	214735	100,0	- 8575

Найважливішими показниками для оцінки фінансового стану компанії є:

- Платоспроможність і ліквідність - характеризують фінансову спроможність підприємства погашати борги, а також покриття залучених коштів підприємства;

- Прибутковість - надати можливості, еквівалентні прибутку, отриманому

від інвестованого капіталу, тобто ступінь ефективності передоплаченого капіталу у виробництві та реалізації;

- Комерційна діяльність - характеризує кругообіг корпоративних коштів;
- Фінансова стійкість - характеризує співвідношення власних коштів і позикових коштів [27, с.110].

Одним із найважливіших показників фінансового стану підприємства є ліквідність і платоспроможність, як показано в таблиці 2.5. Інформаційною основою для оцінки фінансового стану підприємства є дані балансу.

Таблиця 2. 5

**Оцінка ліквідності та платоспроможності
ТЗОВ «Княжі лани», 2020 р.**

Показники	Норма- тивне значення	На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)	
				від норма- тиву	проти- гом року
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	0,911	1,1	- 0,1	+0,2
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,6-0,8	0,461	0,457	-0,143	-0,004
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,5	0,011	0,024	-0,226	+0,013
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>0,5	0,527	0,556	+0,06	+0,029
Коефіцієнт фінансування	<1 зменшення	0,897	0,799	+0,201	-0,098
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	>0,1	-0,09	0,11	-0,01	+0,02
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0 збільшення	-0.08	0,09	+0,09	+0,01

Аналізуючи цю таблицю, ми бачимо, що коефіцієнт загальної ліквідності, абсолютна ліквідність, коефіцієнт працездатності власного капіталу, платоспроможність та інші показники товариства з обмеженою відповідальністю «Княжі лани» у 2020 році зросли, а також зроста

забезпеченість активами. співвідношення.

Проте слід зазначити, що поточний коефіцієнт капіталу та коефіцієнт капіталу знизилися. Загалом фінансовий стан підприємства задовільний.

У товаристві з обмеженою відповідальністю «Княжі Лани» бухгалтерська служба має двох бухгалтерів та одного бухгалтера-касир. Головний бухгалтер Ткач О.М. та другий бухгалтер мають вищу освіту, а бухгалтер-касир – середню спеціальну.

Обов'язки формально розподілені між бухгалтерами, але цей розподіл не підтверджено документально. Немає посадових інструкцій, які визначають обов'язки бухгалтерів.

Бухгалтерський облік підприємства ведеться у формі журнально-бухгалтерського ордера. Основним регістром є журнал ордер, який є накопичувальною інформацією, в якій систематизація та групування файлів здійснюються в хронологічному порядку за відповідними рахунками. Журнал-ордер призначений для використання в комплексному обліку для здійснення господарської діяльності. Форма журнального ордера бухгалтерського обліку заснована на принципі систематичного і хронологічного накопичення вихідних даних документа, які безпосередньо відображають господарські операції в реєстрі комплексного та аналітичного обліку.

Основним недоліком організації бухгалтерського обліку є те, що нова форма журнального обліку, затверджена Міністерством земельної політики у 2009 році, не завжди використовується для обліку, а для обліку використовуються старі та відкориговані реєстри та книги. Відсутні типові форми вихідних та комбінованих документів, у бухгалтерському обліку часто використовуються нетипові форми, а іноді й коригуються.

Як недолік в організації бухгалтерської роботи можна відзначити відсутність роботи щодо впровадження комп'ютеризованих форм обліку. У бухгалтера є комп'ютер, але він використовується для друку.

Вважаємо, що необхідно суттєво покращити стан бухгалтерської роботи підприємств, розпочати цю роботу із закупівлі нових реєстраційних форм та

розробки та затвердження переліку документів.

2.2 Організація системи первинного та зведеного обліку основних засобів

Основні завдання бухгалтерського обліку основних засобів:

- перше - контролювання зберігання основних засобів;
- друге - вчасне, правильне документальне відображення їх внутрішнього переміщення із складу в склад, із цеху в цех, обліку надходження основних засобів, їх ефективне використання, вибуття (безкоштовна передача, ліквідація, реалізація);
- третє - вчасне (щомісячне) відображення в обліку зносу, амортизації основних засобів;
- четверте - віддзеркалення в обліку витрат по відремонтуванню основних засобів;
- п'яте - прояви зайвих а також морально застарілих основних засобів.

Міністерство аграрної політики України. наказом від 27 вересня 2007 р. № 701 прийняло спеціальні форми первинних документів по обліку основних засобів а також інших необоротних активів сільсько господарських підприємств.[42] Первинний облік основних засобів на сільсько господарських підприємствах оформляють паперами, які наведено в таблиці 2.6.

Форма ОЗСГ-1 використовується у ТзОВ «Княжі лани» для оформлення та зарахування в складу основних засобів поодиноких об'єктів і також для обліку введених у експлуатацію; і для документального оформлення переміщення основних засобів з одного відділу (цеху, ділянки) до іншого, і при передачі іншому підприємству виключення їх зі складу основних засобів.

Форму ОЗСГ-2. використовують у досліджуваному товаристві для приймання.-здачі основних засобів, реконструкції та модернізації з капітального ремонту. Коли реконструкцію та модернізацію, ремонт виконує інше підприємство, тоді складається акт в двох примірниках. Другий примірник віддається підприємству, котре здійснило ремонт основних засобів. Акт складається лише в одному примірнику при виконанні реконструкції та

модернізації, ремонту господарським способом,

Таблиця 2.6

Первинні документи для обліку основних засобів у сільськогосподарських підприємствах

Назва форми	№ форми
Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	ОЗСГ.-1
Акт приймання-здачі відремонтованих (реконструйованих) модернізованих об'єктів	ОЗСГ.-2
Акт на списання основних засобів;	ОЗСГ.-3
Акт на списання автотранспортних засобів	ОЗСГ.-4
Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів	ОЗСГ.-5
Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули	ОЗСГ.-6
Зведена відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів	ОЗСГ.-7
Відомість нарахування амортизації основних засобів за методом, передбаченим податковим законодавством	ОЗСГ.-8
Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машинно-тракторного парку	ОЗСГ.-9

Дана форма ОЗСГ-3 використовується при частковій чи повній ліквідації основних засобів, і для вибуття окремих предметів основних засобів на підприємстві. Акт складається комісією, яка затверджена наказом керівника підприємства, в двох примірниках.

Також у ТзОВ «Княжі лани» а налітичний облік основних засобів ведуть у інвентарних картках. Вони служать підставою для проведення записів у описи інвентаризаційних карток. По кожному об'єкту відкривають окрему картку (форма № 03-6), у ній вказують назву і призначення об'єкта, надають недовгу характеристику, дані про капітальний ремонт та ін.. показники [7].

Облік дрібних об'єктів проводять в інвентарних картках об'єднаного обліку основних засобів. Однорідні об'єкти обліковують за сумою та кількістю

на кожний об'єкт самостійну картку не відкривають це зменшує їх потребу. З метою особного обліку наявності і руху об'єктів в картці потрібно для кожного записати у окремий рядок [42].

Зареєстровані інвентарні картки, розміщують у картотеці по класифікаційними групами, до котрих відносять об'єкти. Щоб зручніше користуватись картотекою на підприємстві застосовують роздільники, виготовлені з фанери, картону, ними відокремлюють одну групу від іншої. Назву групи, шифри основних засобів. вказують як на інвентарних картках так і на роздільниках [32].

Інвентарні картки. можна об'єднувати в картотеці по місцю зберігання і експлуатації. За допомогою такої побудова картотеки, є можливість швидко встановити, наявність об'єктів в даному підрозділі. Вона є найкраща при проведенні інвентаризації. Щоб перемістити об'єкт у господарстві внутрішньо в картотеці, необхідно заповнити інвентарні картки, і зазначити в картці рух основних засобів [32].

При списанні основних засобів, за наказом керівника створюють комісію, на списання досліджуваного підприємства. Комісія здійснює огляд об'єкта, встановлює причини списання, визначає можливість використання часткових вузлів, матеріалів, деталей об'єкта, який списують, та оформляють необхідну документацію: складають акти на списання основних засобів.

Сільськогосподарські підприємства прагнуть як найкраще використовувати основні засоби. Коли основні засоби не потрібні, або неефективно використовуються, то підприємство заморожує кошти і знижується фондівда. Устаткування, яке не використовується: інструменти, транспортні засоби, робоча та продуктивна худоба, прилади, можуть бути продані. Підприємство може устаткування яке зношене, застаріле і не придатне для дальшого використання, а також транспортні засоби, інвентар та інструмент, списувати з балансу, при умові якщо відновлення даного майна не можливе, не вигідне економічно і не може бути реалізоване.

При списанні комбайнів, тракторів, сільськогосподарських та інших машин, автомобілів, комісія звіряє технічний стан вузлів та конструктивних елементів, основних деталей, встановлює виробіток машин і фактичний строк експлуатації, мотиви дострокового зносу опорних деталей тощо. На списання обладнання, машин і транспортних засобів оформляють акт [42].

При вибракуванні тварин основного стада, при втраті ними корисних якостей: втраті робочої або племінної цінності, зниженні продуктивності, через травматичні і наслідки, захворюванні невиліковними хворобами, а також старість або недостатню розвиненість, використовують матеріали ветслужби. Оформляють документ на вибракування тварин зі основного стада актом [40].

Списують багаторічні насадження з балансу після закінчення біологічного періоду плодоношення, коли є повна втрата їх виробничого значення, внаслідок стихійного лиха, коли подальша їх експлуатація не вигідна економічно. При цьому оформляють акт. Акт на списання довгострокових біологічних активів та рослинництва, протокол засідання комісії, акт інвентаризації затверджуються керівником підприємства [42].

При списанні засобів праці через стихійне лихо, аварії, передчасне зношення, до актів також додають копії документів, на яких вказані причини списання із позначкою заходів, що вжито. Коли акти затверджені основні засоби списують та розбирають. Одержані при від ліквідації об'єктів матеріальні цінності, оприбутковують за цінами можливого їхнього використання або реалізації [42].

При документальному оформленні господарських операцій та пов'язаних з ними змін на підприємстві відбувається рух облікової інформації між первинною документацією, регістрами синтетичного й аналітичного обліку та звітністю.

На рис. 2.3 зображене документальне оформлення обліку основних засобів. Цифри відповідають порядковому номеру операції з основними засобами.

«1» – Акт приймання-передачі ОЗ. після затвердження здається до

бухгалтерії, там зберігається протягом строку експлуатації та одного місяця внаслідок списання з балансу при умові, що за цей термін здійснено документальну ревізію.

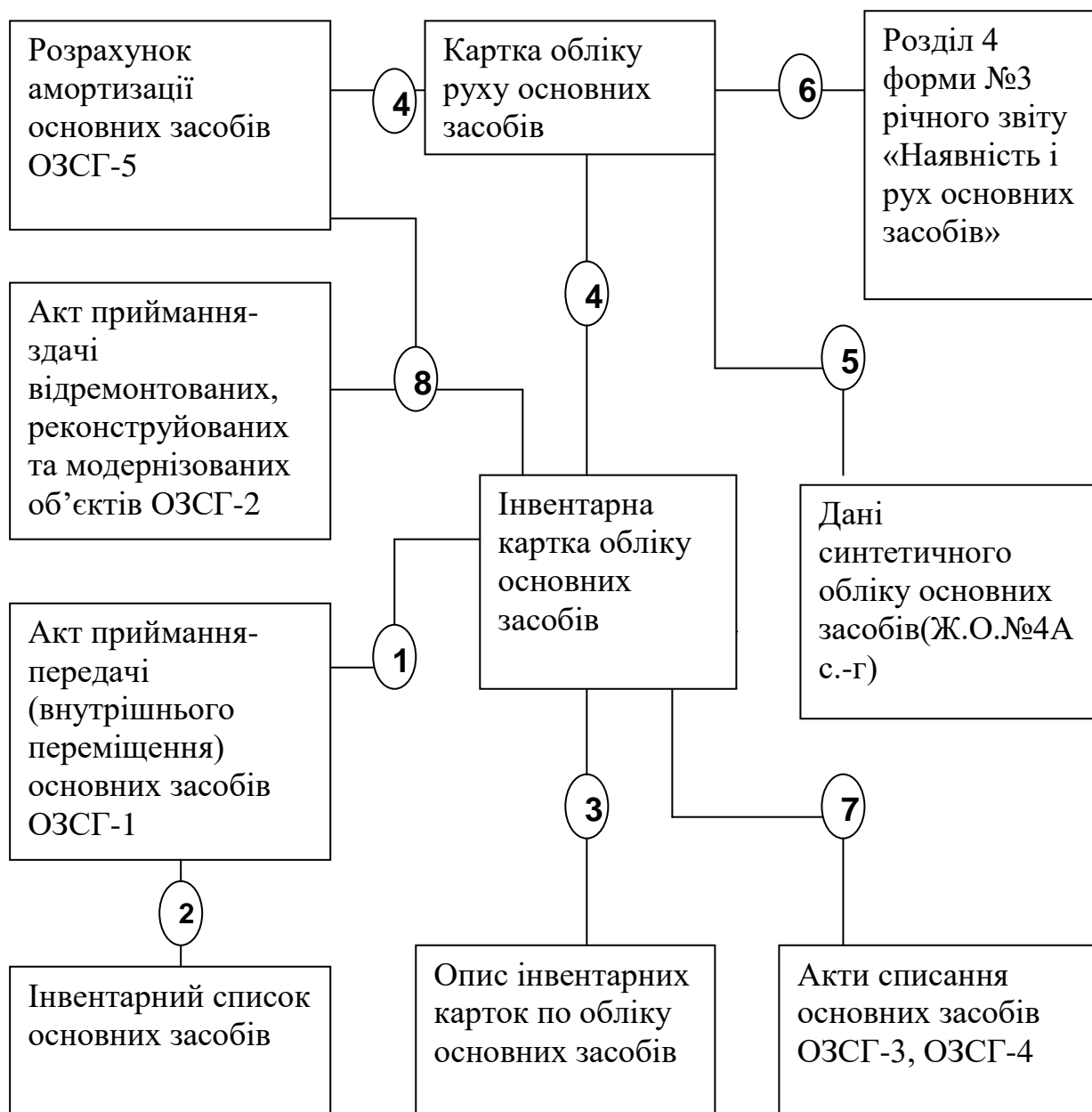

Рис. 2.3 Документальне оформлення обліку основних засобів у ТзОВ «Княжі Лани» Жовківського району Львівської області

«2» – Один з примірників акту ОЗСГ-1. здається бухгалтерію, на його

підставі відбувається запис у інвентарному списку і інвентарній картці.

«3» – Реєструються заповнені інвентарні картки. у інвентарному описі. «Опис інвентарних карток обліку основних засобів» форма № 03-7. складають в одному примірнику в розрізі класифікаційних груп. Він призначений для контролювання зберігання інвентарних карток. Інвентарні списки основних засобів форма № 03-9. ведуть для пооб'єктного обліку засобів праці в місцях їх експлуатації, знаходження, в яких зазначається повна назва, інвентарний номер, первісна вартість об'єкта, вибуття чи переміщення [45].

«4» – За показниками інвентарних карток, та за показниками форм розрахунку амортизації заповнюються у кінці місяця картки обліку основних засобів.

«5» – Картки. обліку руху основних засобів і інвентарні картки звіряються з показниками синтетичного обліку.

«6» – За показниками карток обліку руху основних засобів. та за показниками синтетичного обліку у кінці звітнього року заповнюються дані звітності стосовно основних засобів.

«7» – Після знищення основних засобів та складання актів.. на списання один примірник акту віддається до бухгалтерії, там робиться запис на його підставі до інвентарного списку основних засобів., та вилучається відповідна інвентарна картка, що зазначається в описі інвентарних карток. Другий примірник акту лишається в матеріально-відповідальній особи. Вилучена Картка котру вилучили зберігається у бухгалтерії протягом зазначеного періоду.

«8» – Підписаний матеріально - відповідальною людиною Акт (ОЗСГ-2), котра приймає основні засоби і довіреною особою відділу чи підприємства, де відбува.вся ремонт, здається до бухгалтерії [45].

Щоб вести облік основних засобів згідно Плану рахунків передбачено рахунок: 10. «Основні засоби». Виділений рахунок 11. «Інші необоротні активи», сальдо якого разом з сальдо рахунка 10. «Основні засоби» відображаються в балансі загальною сумою за статтею «Основні засоби» (рис.

2.4) [31].

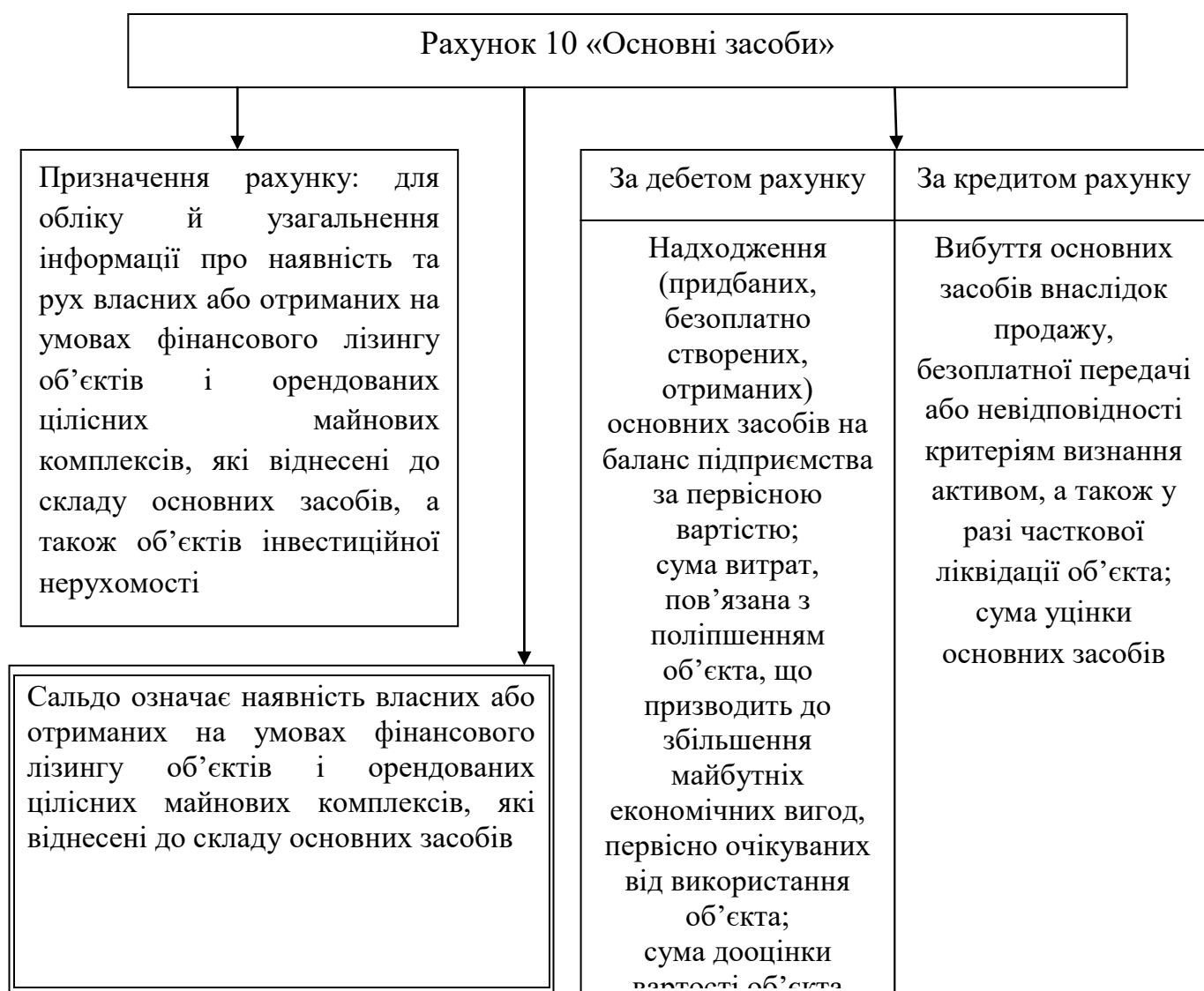

Рис. 2.4. Призначення та побудова рахунку 10 «Основні засоби»

Таблиця 2.7

Структура 10 рахунка «Основні засоби» у сільськогосподарському підприємстві

На субрахунку 101 «Земельні ділянки» ведеться облік земельних ділянок;

На субрахунку 102 «Капітальні» ведеться облік капітальних

	витрати на поліпшення земель»	вкладень на поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи);
На субрахунку 103	«Будинки та споруди»	ведеться облік руху та наявності будівель, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, включаючи частини будівель;
На субрахунках 104	«Машини та обладнання»,	ведеться облік руху та наявності автомобілів включаючи вузли і запасні
105	«Транспортні засоби»,	частини, якими вони комплектуються (двигуни, мости, запасні колеса, підйомники, інструмент, інвентар тощо),
106	«Інструменти, прилади і інвентар»	та меблів, побутових електронних, оптичних, електромеханічних приладів та інструментів, електронно-обчислювальних та інших машин для автоматичної обробки інформації, інформаційних систем, телефонів, мікрофонів, рацій, іншого конторського (офісного) обладнання, устаткування та приладдя до них [8].
На субрахунку 107	«Тварини»	здійснюється облік робочої і продуктивної худоби
На субрахунку 108	«Багаторічні насадження»	здійснюється облік багаторічних насаджень;
На субрахунку 109	«Інші основні засоби»	ведеться облік руху і наявності інших основних засобів, що не відображені на субрахунках 101-108.

Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному об'єкту при допомозі карток обліку руху основних засобів

Всім об'єктам основних засобів надається інвентарний номер, він зберігається за цим предметом протязі усього періоду експлуатації на

підприємстві. Номер проставляється в кожному первинному документі, задля чого оформлюють наявність та рух предмета: типова форма № 03СГ-1 «Акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», та «Акт на списання основних засобів» форма № 03СГ-3 тощо [45].

В господарствах, в котрих є мала кількість об'єктів, аналітичний облік основних засобів провадять за допомогою інвентарних книг.

Побудову аналітичного обліку за рахунком 10 «Основні засоби» в бухгалтерії ТзОВ «Княжі лани» Золочівського району Львівської області представлено на рис. 2.5

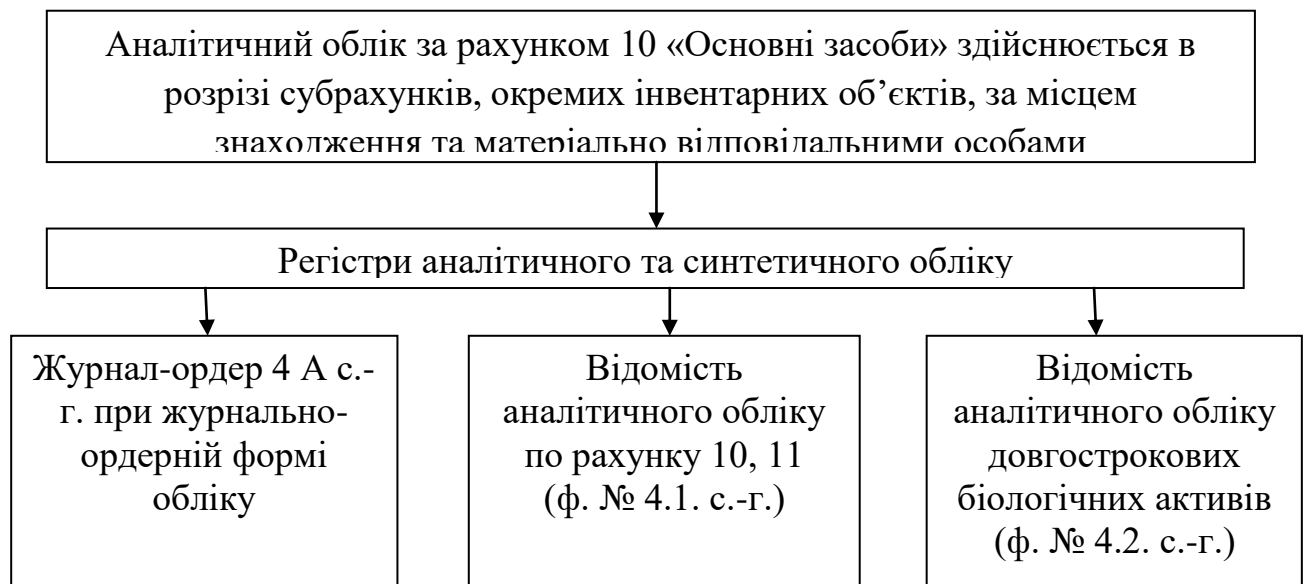

Рис. 2.5 Побудова аналітичного обліку за рахунком 10 «Основні засоби» в бухгалтерії ТзОВ «Княжі Лани» Золочівського району Львівської області

Синтетичний облік основних засобів ведеться в журналі-ордері. № 4 А с.-г. В журналі зазначається назва об'єкта, що поступив чи вибув, первісна вартість, знос і визначається залишкова вартість [9].

Основна кореспонденція з руху основних засобів в обліку відображається так, як наведено в таблиці 2.9

Таблиця 2.9

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку основних засобів

Зміст операції	Дебет	Кредит
1	2	3
<i>1. Придбання об'єктів основних засобів</i>		
Придбано об'єкт основних засобів у постачальника	152	631
Відображено вартість. матеріальних цінностей, робіт і послуг пов'язаних із введенням в експлуатацію основних засобів	152	20, 66, 65, 234, 63
Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	641	631
Введено об'єкт в експлуатацію	10	152
<i>2. Будівництво об'єктів основних засобів</i>		
<i>2.1. Підрядний спосіб</i>		
Відображено вартість. будівельно-монтажних робіт, виконаних згідно з актами	151	631
Податковий кредит з ПДВ	641	631
Введено об'єкт в експлуатацію	10	151
<i>2.2. Господарський спосіб</i>		
Витрати будівельних. матеріалів при спорудженні об'єкта	151	205
Нараховано заробітну плату будівельникам	151	661
Здійснені нарахування. на соціальні заходи в розмірі ЄСВ на нараховану заробітну плату	151	65
Нараховано амортизацію будівельно-монтажних машин і механізмів	151	131
Введено об'єкт в експлуатацію	10	151
<i>3. Надходження об'єктів основних засобів</i>		
Одержання об'єкта основних засобів від учасника підприємства	10	46
Надходження безоплатно отриманих основних засобів	10	424
<i>4. Продаж основних засобів</i>		
Прийнято рішення про реалізацію основних засобів та переведено актив до складу необоротних, які утримуються для продажу:		
- списано залишкову вартість об'єкта	286	10
- списано суму зносу об'єкта	13	10
Відображено договірну вартість продажу об'єкта	377	712
Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	712	641
Списано вартість реалізованого об'єкта	902	286
<i>5. Ліквідація об'єкта основних засобів</i>		
Виведено з експлуатації об'єкт у зв'язку з ліквідацією	976	10
Списано суму зносу	131	10
Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ	976	641

В цілому організацію бухгалтерського обліку основних засобів у ТзОВ «Княжі лани» зображено на рисунку 2.6.

Рис. 2.6 Схема організації обліку основних засобів у ТОВ «Княжі лани»

2.3 Методи розрахунку амортизації та облік зносу основних засобів

Вартість нематеріальних активів і основних засобів повинна систематично та раціонально розподілятися на витрати протягом терміну корисного їх використання. Цей процес називається амортизацією. Амортизація нематеріальних активів і основних засобів здійснюється кожного місяця. Всі основні засоби є б'єктом амортизації окрім землі.

Знос нараховується протягом терміну корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, котрий позначається господарством при визнанні об'єкта активом якщо його зарахують на баланс і призупиняється на фазу його модернізації, реконструкції, добудови, консервації та дооблданання [27].

Відповідно до ст. 144.1. ПКУ амортизації підлягають:

- a) Затрати на самостійне виробництво (створення нематеріальних активів чи основних засобів;
- b) затрати на надбання нематеріальних активів та основних засобів, довгострокових біологічних активів щоби їх використовувати в господарській діяльності;
- c) затрати на проведення модернізації, ремонту, реконструкції, та інших видів покращанн основних засобів, що мають амортизуватися, на початок звітного року;
- d) затрати на повне поліпшення землі;
- e) капітальні інвестиції, які отримані платником податку з бюджету, у вигляді цільового фінансування на придбання (створення) об'єкта інвестування (основного засобу, нематеріального активу);
- f) вартість безкоштовно отриманих об'єктів тепло забезпечення, енергопостачання, каналізаційних мереж, газо- і водопостачання;
- g) вартість засобів праці, безкоштовно виготовлених чи отриманих або споруджених з коштів бюджету або кредитів; тощо[43].

Сукупність інших необоротних активів а також основних засобів поділена

на 16 груп (табл.2.10). Дана класифікація повинна враховуватись при розрахунку норм амортизації та використанні методів амортизації.

Таблиця 2.10

Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації

Мінімально допустимі строки корисного використання, років	Групи
-	група 1 - земельні ділянки;
15	група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом;
20	група 3 – будівлі;
15	Споруди;
10	передавальні пристрої
5	група 4 - машини та обладнання
2	з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень
5	група 5 - транспортні засоби
4	група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)
6	група 7 - тварини
10	група 8 - багаторічні насадження
12	група 9 - інші основні засоби
-	група 10 - бібліотечні фонди
-	група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи
5	група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди
-	група 13 - природні ресурси
6	група 14 - інвентарна тара
5	група 15 - предмети прокату
7	група 16 - довгострокові біологічні активи

Виходячи з нового строку корисного. використання знос об'єкта основних засобів розраховується, за одним з методів починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни терміну корисного використання, [27]. (рис. 2.7).

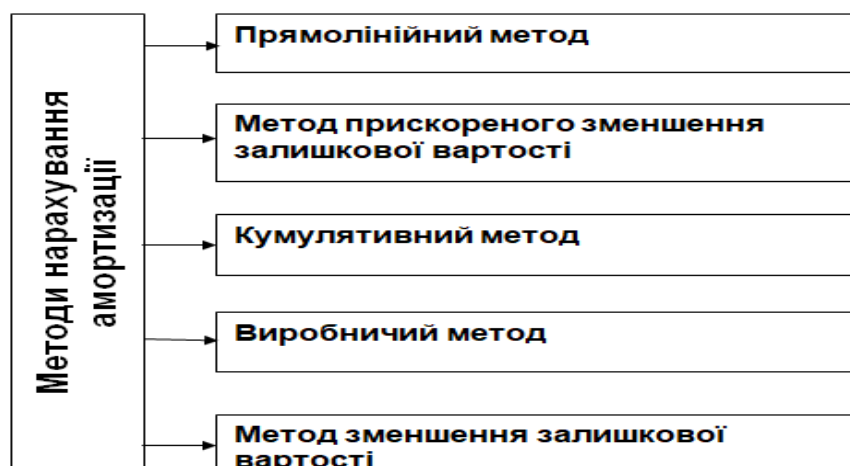

Рис. 2.7 Методи нарахування амортизації (зносу) основних засобів на підприємстві

Планом рахунків рахунок передбачено рахунок 13 «Знос необоротних активів». Він призначений для нагромадження інформації про амортизовану ціну необоротних матеріальних і нематеріальних активів, що підлягають амортизації [27] (рис. 2.8)

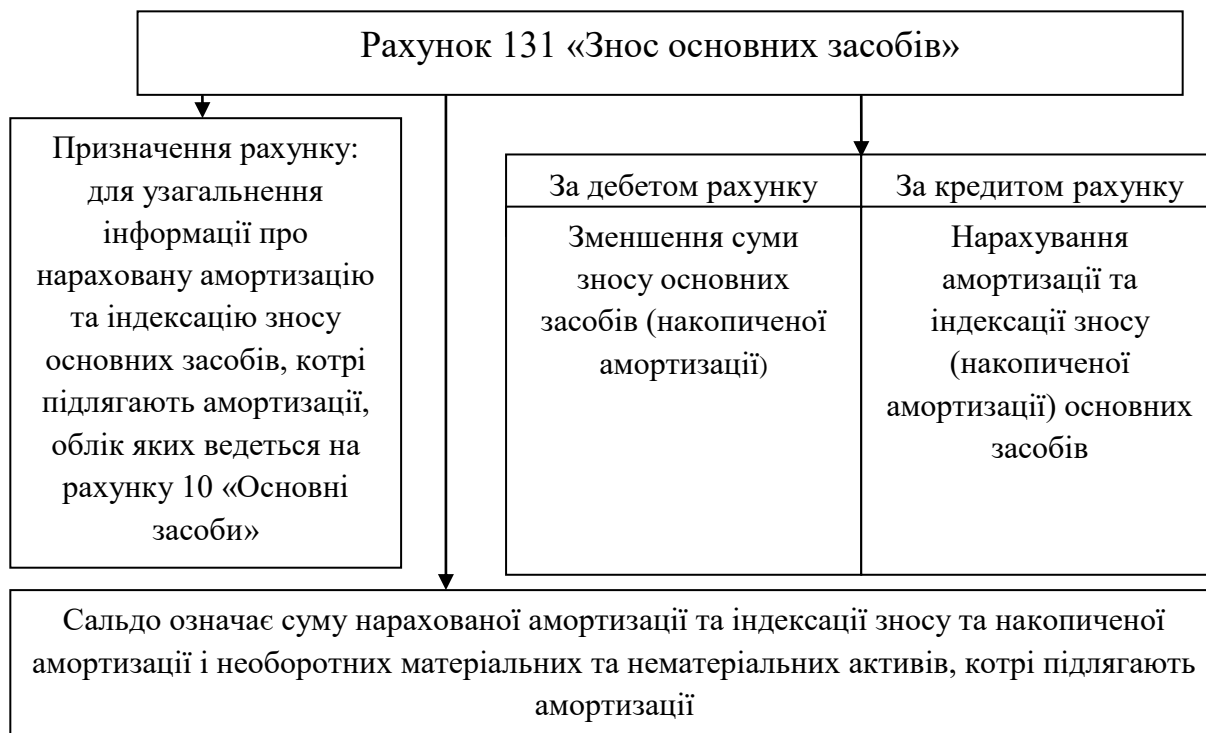

Рис. 2.8 Призначення та побудова рахунку: 131 «Знос основних засобів»

Рахунок 13 «Знос необоротних активів» має такі субрахунки:

131. «Знос основних засобів»

132. «Знос інших необоротних матеріальних активів»

133. «Знос нематеріальних активів» [27]

У таблиці 2.11 відображено основні проведення відносно відображення господарських операцій з нарахування зносу основних засобів.

Таблиця 2.11

Кореспонденція рахунків з нарахування амортизації основних засобів

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Збільшення вартості об'єкта основних засобів в частині зносу внаслідок його дооцінки	103, 104, 105, 106	131
Нарахування амортизації вартості основних засобів, які використовуються в роботі, пов'язані з капітальним будівництвом	151	131
Нарахування амортизації вартості основних засобів, які експлуатуються у виробництві	23	131
Збільшення суми зносу об'єкта основних засобів у зв'язку з його дооцінкою	432	131
Нарахування амортизації вартості основних засобів, які використовуються в роботі, пов'язаної з виробничим управлінням	91	131
Нарахування амортизації вартості основних засобів, які експлуатуються в адміністративних цілях	92	131
Нарахування амортизації вартості основних засобів, які використовуються в роботі, пов'язаній зі збутом продукції	93	131
Списання об'єкта основних засобів в частині його зносу і в зв'язку з вибуттям	131	103 – 108
Зменшення суми зносу об'єкта основних засобів при його уцінці, за умови, що раніше об'єкт було до оцінено	131	423

Реєстром синтетичного обліку амортизації. (зносу) у досліджуваному

господарстві є журнал – ордер 4 А с.-г.

2.4 Аудит основних засобів

Розвиток вільного економічного підприємництва з різними формами власності в Україні зумовив формування нового виду економічного контролю - незалежного аудиторського контролю. Згідно Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993р., під аудитом розуміють перевірку публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинної документації та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти та відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам [37].

Аудит є незалежною формою контролю, який може надати об'єктивну інформацію про фінансову спроможність і ділову репутацію партнера, розкрити чинники ризику, піднести платіжно-податкову дисципліну, сприяти нормалізації фінансово-господарської діяльності в Україні [1].

Для того щоб провести аудит обліку основних засобів у суб'єкта господарювання перевіряючий аудитор повинен використовувати такі доказові джерела інформації (рис 2.9):

Об'єкти аудиту основних засобів - це групи основних засобів, їх первісна, залишкова, справедлива, ліквідаційна і відновлювана вартість, а також правильність документального оформлення операцій з основними засобами, достовірність синтетичного та аналітичного обліку, реальність відображення вартості основних засобів і зносу у фінансовій звітності; економічні й технічні показники використання основних засобів; організація їх обліку та стан внутрішнього контролю[10].

Для досягнення поставленої мети та реалізації завдань аудитор повинен володіти нормативно-правовою базою, що стосується саме цієї ділянки перевірки [11].

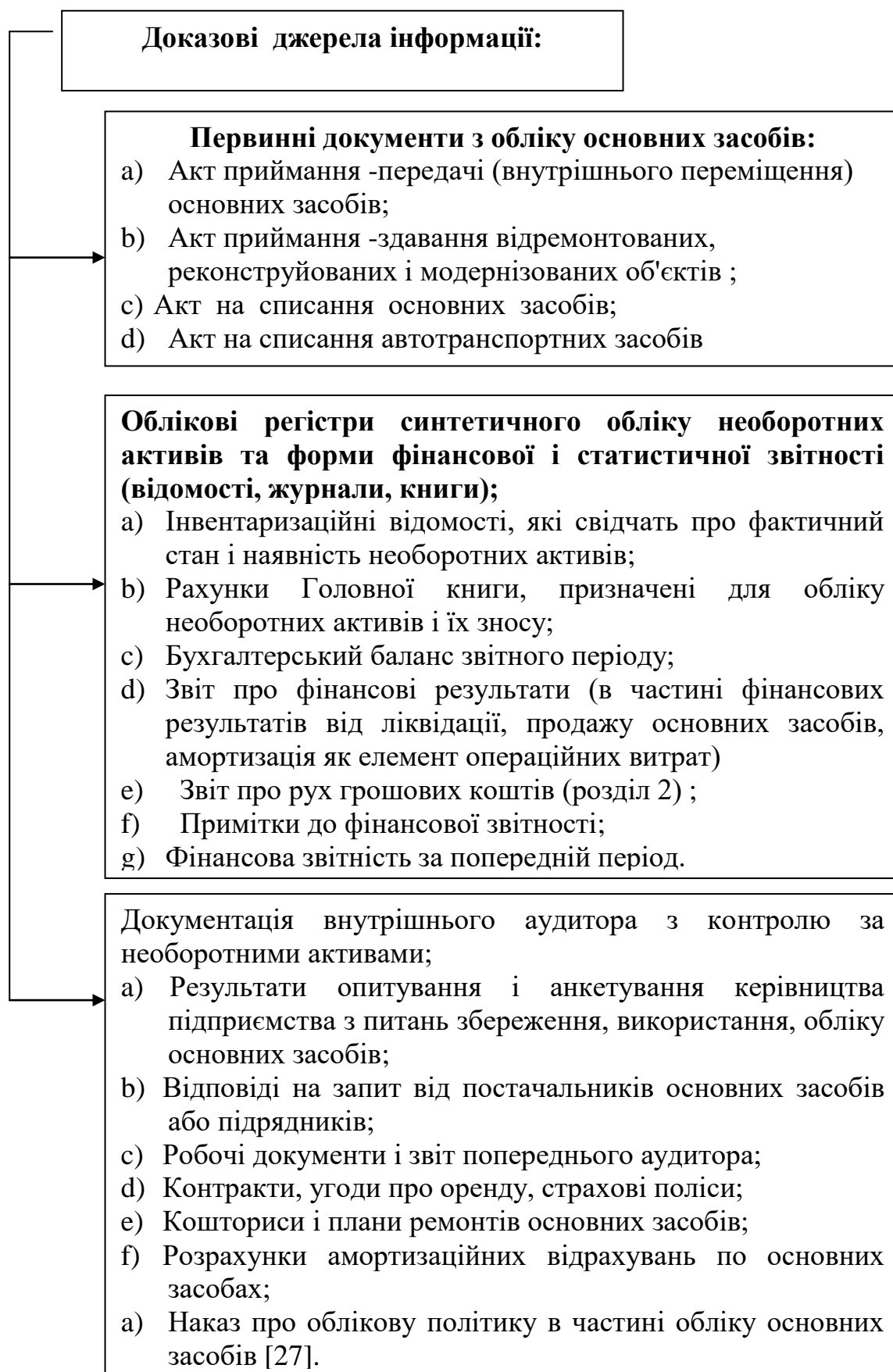

Рис 2.9 Доказові джерела інформації

При Аудиторській перевірці можна виділити такі основні етапи:

Найперше це планування;

Наступний етап - збір аудиторських доказів;

Останній - завершення аудиту.

На першому етапі необхідно познайомитися з клієнтом, оформити контракт, розрахувати рівень майбутньої перевірки; вивчити системи внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку клієнта; підготувати загальний план і програмку аудиту.

Складаються Програми аудиторських процедур аудиторами котрі є старшими аудиторами, по кожному спрямуванню аудиту та відображаються в «Програмі аудиту» (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Програма аудиту основних засобів

Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази
Підготовчий	Попереднє знайомство з підприємством-клієнтом, оцінка систем контролю і бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, планування аудиту основних засобів. Опитування й анкетування керівництва підприємства й персоналу, вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, документальна перевірка, спостереження	Статут підприємства, накази, звіт про попередню аудиторську перевірку, інвентарні картки, дані синтетичного й аналітичного обліку основних засобів
Основний	Контроль оцінки основних засобів, встановлення їх належності, перевірка достовірності облікових записів і залишків у балансі, перевірка правильності нарахування зносу і визначення витрат на ремонт основних засобів. Зіставлення даних інвентаризації, синтетичного й аналітичного обліку, запит до постачальників (підрядників), документальна вибіркова перевірка, перевірка арифметичних підрахунків, аналіз	Акти інвентаризації, первинна документація на основні засоби, облікові реєстри синтетичного й аналітичного обліку, відповіді на запит, баланс
Завершаль- Ний	Складання розділу аудиторського звіту про основні засоби підприємства. Систематизація та ґрунтування отриманої на попередніх етапах інформації, аналіз, складання звіту та аудиторського висновку	Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки

Така програма є набором приписів для аудитора, котрий виконує перевірку, і є засобом контролю за відповідним виконанням роботи[15].

Можуть включити до програму аудиту всі передумови для підготовки фінансової (бухгалтерської) звітності для проведення аудиту також заплановане на проведення усяких процедур аудиту.

Зате особливе місце в методі аудиту займають його спеціальні прийоми. Передусім, це прийоми фактичного контролю, які використовуються під час вивчення фактичного стану об'єктів обліку. До них відносяться:

- інвентаризація — полягає в тому, що перевірка наявності та стану об'єктів виконується шляхом огляду, зважування, підрахунку, вимірювання; при цьому аудитор, як правило, самостійно інвентаризацію не проводить, а лише спостерігає за її проведенням;

- контрольний вимір — використовується аудиторами для встановлення фактичних обсягів виробництва, робіт і послуг;

- контрольний запуск — використовується для обґрунтування оптимальності технології виробництва, норм витрат сировини і матеріалів, повноти виходу готової продукції;

- лабораторний аналіз — застосовується для встановлення якісних характеристик сировини і матеріалів, готової продукції.[20]

Аудитори у своїй практичній діяльності дають привілей прийомам документального контролю. Тому формальна перевірка дає змогу впевнитися у заповненні усіх реквізитів документів, що забезпечують арифметичний контроль, юридичну силу також підтверджує правильність вартісних та кількісних показників. Аналітичні процедури сприяють відшукати значні порушення. Можливість із економити час, зменшити розмір процедур підтвердження, необхідний для їх здійснення дає аналіз [45].

При проведенні аудиту, аудитор прагне досягнути основної мети перевірки. Необхідно сформулювати неупереджену думку про правдивість фінансової звітності клієнта. За наслідками проведення аудиту слід оформити аудиторський висновок. У ньому повинено бути зазначене чітке бачення

аудитора про перевірену звітність сільськогосподарського підприємства [44.]

Аудиторський висновок.. засвідчується підписом та печаткою аудитора чи аудиторської фірми. Він є офіційним документом який складається у певному порядку за результатами проведення аудиту. також розміщає у собі висновок з приводу повноти, достовірності звітності та відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності [1].

В аудиторському висновку. мають бути зазначені такі розділи: заголовок у якому вказується чи перевірка проводилась незалежним аудитором; вступ, масштаб перевірки, також аудитор записує висновок про фінансову звітність; вказує дата аудиторського висновку.; зазначає адресу і назву аудиторської фірми чи аудитора вказується повна назва підприємства, що перевірялося; ставить свій підпис. Висновок може бути негативним, умовно-позитивним, позитивним, чи дається відмова від надання висновку про фінансову звітність підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТзОВ «КНЯЖІ ЛАНИ»

3.1. Організація формування облікової політики та оптимізація документообігу в частині обліку основних засобів

Розвиток сучасних економічних відносин вимагає ефективної організації обліку на фірмі, для прийняття ефективних управлінських рішень. А саме актуальності набуває доцільна організація бухгалтерського обліку на виробництві, її роль в керівництві господарською діяльністю в умовах рухливого розвитку економічних відносин, котре вимагає впровадження нових методів управління а також належного їх забезпечення.

Організація бухгалтерського обліку - це системні елементи й умови облікового процесу, створені з метою отримання своєчасної та точної інформації про діяльність підприємства та контролю за правильним використанням готової продукції та виробничих ресурсів. [23, с. 40].

Послідовність організаційних заходів у процесі організаційного обліку така (рисунок 3.1):

Рис. 3.1 Послідовність формуючих складових механізму організації бухгалтерського обліку

Вимоги організацій бухгалтерського обліку наведені на рисунку 3.2.

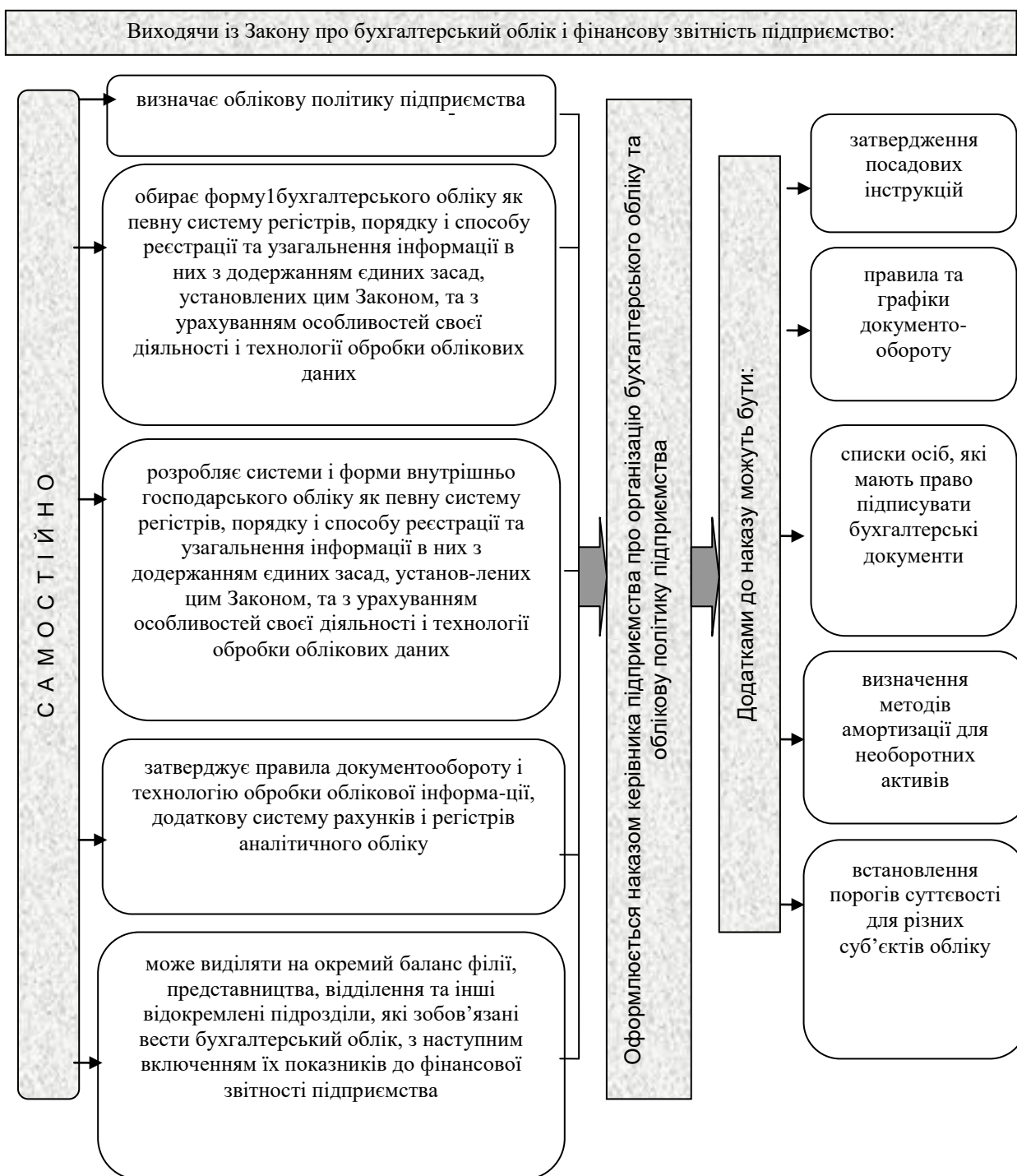

Рис 3.2 Основні вимоги щодо організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Основою формування облікової політики основних засобів є її елементи, тобто конкретні принципи, методи і процедури ведення обліку та складання фінансової звітності.

Формування облікової політики з обліку основних засобів можна

розділити на декілька етапів. На першому етапі підприємством самостійно обираються методи нарахування амортизації. [42].

Наступним етапом є встановлення строків корисного використання (експлуатації), визначення ліквідаційної та справедливої вартості основних засобів. Він тісно пов'язаний з нарахуванням амортизації. Для даної процедури доцільно організувати комісією з прийому об'єкта основних засобів в експлуатацію та закріпити її наказом керівника.

Під час формування облікової політики першочерговим є виєвити період експлуатації окремих об'єктів, який може переглядатись відповідно до терміну виконуваних робіт. Господарства самостійно можуть здійснювати пошук та закупівлю комплектуючих до обладнання, які мають спрощений порядок обліку й амортизації та включаються в склад малоцінних необоротних матеріальних активів.

Важливою передумовою ефективного обліку основних засобів є обґрунтування виокремлення об'єктів обліку основних засобів. Підприємства мають право визначати за самостійний об'єкт обліку окремі конструктивні частини основних засобів за умови суттєвої відмінності строків їх корисного використання [30].

До складу таких витрат з покращення об'єктів основних засобів можуть відноситись, витрати по оплаті праці, матеріальні витрати, оплата послуг сторонніх організацій і т.д. Ремонти, наслідком котрих є відновлення попереднього стану об'єкта, включаються в цих витрат, а ремонти, котрі примножують корисність об'єкта, рахуються поліпшенням.

Таким чином, мотивування вибору частин облікової політики щодо основних засобів покращить рівень корисності та достовірності обліково-економічної інформації.

Облікова інформація є основою усіх облікових процедур, тому терміновим завданням поліпшення організації обліку є визначення змісту показників та формування складу, котрі необхідно обробляти, відображати, та узагальнювати у системі обліку.

Структура документів і реєстрів з обліку основних засобів показує, що, з одного боку, вони містять застарілі показники, які не формують підсумкової, узагальнюючої інформації, а з іншого – у них відсутні показники, необхідні для складання звітності в умовах застосування П(С) БО 7 «Основні засоби», тому носії інформації з обліку основних засобів потребують удосконалення як щодо складу, так і щодо змісту [35].

Так, для прикладу вилучення непотрібних даних зменшить обсяги додаткової роботи облікового апарату і дасть право зосередитись на дійовій інформації, яка впливає на прийняття управлінських рішень про наявність основних засобів та розпорядку їх використання, це підвищить ефективність обліку.

При здійсненні організації обліку основних засобів потрібно враховувати такі основні чинники:

- 1) довготривалий термін використання об'єктів, протягом якого періоду доцільно обліковувати;
- 2) технічну складову яку відображають в реєстрах обліку;
- 3) наявність облікового приміщення, де потрібно здійснити модернізацію, реконструкцію чи повністю ремонт основних засобів що призводить до зміни їх первинних характеристик при цьому доцільно своєчасно їх відображати у реєстрах обліку;
- 4) цінність об'єктів зумовлюється підвищенням ефективності організації процесів їх приймання, списання, а також обліку наявності, яке в кінцевому результаті забезпечує їх збереження в належному стані.

Одиницею обліку є об'єкт основних засобів, при цьому доцільно ґрунтовно їх вивчити на предмет раціональної організації, а також обґрунтувати об'єкти для кожного окремого складу основних засобів.

Основними характеристиками, які відповідають обліку та списанню основних засобів проблем не виникає. Про те, це неможемо стверджувати щодо організації обліку цехів, офісів, майстерень та господарських приміщень. При цьому інвентарним об'єктом можна обирати окрему будівлю, яка суміжна із

надвірними будовлями, а також прилеглі комунікації, що підвищують ефективність їх експлуатації. Об'єктом обліку машин та обладнання є кожна окрема машина включаючи фундамент, приладдя, індивідуальну огорожу та все додаткове обладнання. Одним з наявних прикладів такого об'єкта є звичайний комп'ютер, системними компонентами якого є монітор, мишка, блок живлення, клавіатура, принтер, навушники і.т.д., які забезпечують комплексне виконання покладених на нього функцій та призначення. Складовими частинами цілісного об'єкта основних засобів може бути окрема складова частина об'єкта, яка має різний термін придатності чи експлуатації та різне функціональне призначення. На думку Яніва І.В., таку норму доцільно застосовувати вибірково за спільним рішенням згосподарства з врахуванням галузевої специфіки об'єкта дослідження.

Узагальнення інформації про первинні документи в обліку, які використовуються узгоджено нормативу і які ведуть у господарстві ТзОВ «Княжі Лани» наведемо у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Порівняльна характеристика первинної документації
з обліку реалізації продукції та фінансових результатів

Назва документа	Термін зберігання (роки)	Використання згідно нормативу	Використання ТзОВ "Княжі лани"
Табель обліку робочого часу	3	+	+
Накладна внутрішньогосподарського призначення	3	+	+
Рахунки-фактури	3	+	+
Договір на реалізацію продукції	3	+	+
Платіжне доручення	3	+	+
Розрахунки (довідки) бухгалтерії	3	+	+
Накладні	3	+	+
Рахунки	3	+	+
Платіжне доручення	3	+	+
Товарно-транспортні накладні	3	+	+

Документом підприємства є письмове підтвердження права на здійснення комерційної операції, завершення операції та економічної доцільності.

Тому під документообігом розуміють дисциплінарну систему створення, обробки та перевірки оригінальних документів від створення до передачі до архівування в бухгалтерському обліку [1, с 17]. 88].

Схема документообігу компанії базується на плані економічної структури, посадових інструкціях працівників, положеннях структурного підрозділу та інших внутрішніх положеннях компанії.

Таблиця документообігу - це затверджена система обробки інформації, яка зазначена в оригінальному документі. У графіку зазначаються умови подання, складання та опрацювання оригіналів документів, а також перелік документів, час оформлення та просування, посадові особи, відповідальні за складання документів, а також документи в системній бухгалтерії, які передають документи. документи за прикладами обробки, обробки та обробки I нарешті всі документи, які працювали за цей період [1, с 89].

Деякі підприємства зони не сформулювали детального переліку документів та операційних листів в частині обліку збуту та фінансових результатів.З метою покращення організації облікового процесу необхідно подати ці документи у вигляді документів.

Розробити структурні та персональні графіки роботи для забезпечення продуктивної роботи бухгалтерів.

Особистий план роботи складає головний бухгалтер. У ньому вказуються всі робочі операції та обов'язки посадових осіб, а також вказується точний термін. Такий персональний графік підвищує почуття відповідальності працівника та забезпечує раціональне використання робочого часу.

При організації документації господарської операції важливо правильно спланувати документообіг. Показуємо організаційну схему документообігу (рис. 3.3).

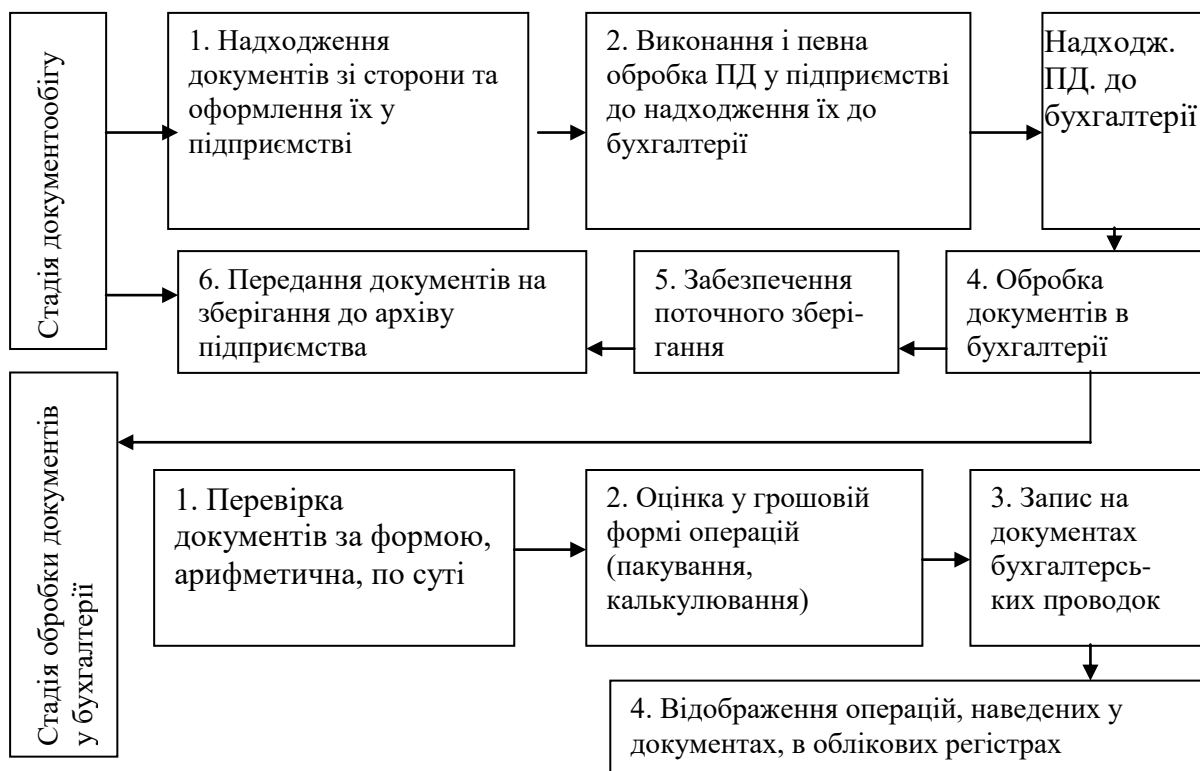

Рис. 3.3. Організація документообігу у підприємстві

Зазначимо, що ТОВ «Княжі Лани» розробляє план документообігу, який свідчить, що бухгалтерський процес організовано на високому рівні. На рисунку 3.2. На прикладі накладної витяг з графіка документообігу показується у вигляді переліку робіт на різних етапах документообігу.

Комплексний план документообігу складається головним бухгалтером і впроваджується після затвердження керівником. Документ складається у двох примірниках: перший - для структурного підрозділу підприємства, а другий - наказ про облікову політику.

Справа зберігається за місцем заснування з дня зберігання до моменту її передачі до архіву підприємства. Тому необхідно розрізняти поточні та постійні картотеки бухгалтерських документів. Поточний файл створюється в бухгалтерії і використовується для зберігання документів поточного року або місяця, складання фінансової звітності та подання її за встановленою адресою

та адресою, куди бухгалтери часто звертаються за допомогою. Постійний архів організовано у відповідно обладнаному приміщенні з полицею для зберігання папок з документами.

Строк зберігання документів визначається на підставі «Переліку типових документів, які створюються діяльністю національних комітетів, міністерств, відомств та інших установ та організацій зі строками зберігання».

Знищення документів минулих років з архіву здійснюється на підставі Акту про вилучення документів, що не зберігаються.

Оскільки діловодство є важливою частиною процесу управління, ТОВ «Княжі Лані» дуже відповідально ставиться до організації документообігу.

Для забезпечення виробничого плану ТОВ «Княжі Лані» достатньо матеріальних ресурсів необхідно організувати відповідний складський облік за типом об'єкта зберігання, місцем зберігання, кількістю матеріальної цінності. Склад повинен бути обладнаний придатними для використання вагами, вимірювальними приладами та допоміжними контейнерами.

Облік матеріалів на складі завідувачем складу (зберігачем) та відповідальною особою не здійснюється. Його призначення відбувається переважно за погодженням головного бухгалтера організації. Підпишіть типову угоду з власником магазину, і особа несе всю матеріальну відповідальність.

Роботу завідуючого складом, тобто головного бухгалтера, потрібно планувати за персональним графіком (за обсягом роботи). У розкладі у вигляді таблиці перераховані всі робочі операції у службових обов'язках та вказано точні терміни.

3.2 Облікова політика та формування документообігу в частині оподаткування обліку основних засобів

Невід'ємною складовою податкової політики й системи бухгалтерського обліку будь-якої країни є оподаткування підприємств.

Первинний облік ПДВ здійснюють у податкових накладних. Податкову накладну формує людина, зареєстрована як платник податку в податковому

органі та якій присвоєно індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість (табл.3.2, 3.3).

Таблиця 3.2.

Графік документообігу податкової накладної

№ п/п	Зміст окремої операції документообігу	Місце виконання	Виконавець	Строк виконання
1	Оформлення двох примірників накладної (виписка і затвердження)	Бухгалтерія (відділ збуту)	Відповідальна особа (бухгалтер)	У момент виникнення податкового зобов'язання
2	Передача першого примірника накладної покупцю	Бухгалтерія (відділ збуту)	Відповідальна особа (бухгалтер)	У момент передачі покупцю рахунку або за відвантаження продукції (надання послуг)
3	Передача другого примірника накладної в бухгалтерію	Бухгалтерія (відділ збуту)	Бухгалтер	До 3-го числа місяця, наступного за звітним
4	Перевірка податкової накладної, її опрацювання для складання Декларації з ПДВ	Бухгалтерія	Бухгалтер	Протягом звітного кварталу, але не пізніше терміну здачі декларації
5	Передача податкової накладної, Декларації та реєстрів в архів	Бухгалтерія	Бухгалтер	Березень наступного року за звітним

Таблиця 3.3

Оперограма виписки податкової накладної

№ п/п	Операція	Особа, призначена на виписку	Бухгалтер	Керівник
1.	Призначення наказом особи, відповідальної за виписку податкової накладної			
2.	Заповнення первинних реквізитів накладної продавця (порядковий номер, номер свідоцтва про реєстрацію, індивідуальний податковий номер, дата виписки)			
3.	Занесення інформації про кількість, ціну, суму реалізації та обсяг ПДВ			
4.	Реєстрація податкової накладної в Реєстрі отриманих і виданих податкових накладних із присвоєнням номера			
5.	Завірення податкової накладної підписами та печаткою підприємства			
6.	Передача першого примірника накладної разом з розрахунковим документом до покупця			
7.	Передача в кінці місяця другого примірника накладної та Реєстру отриманих і виданих податкових накладних у бухгалтерію			

Складають податкові накладні в двох примірниках (оригінал та фотокопія), коли продавець є платником податків, тобто на дату будь-якої попередньої події. У верхньому лівому куті податкової накладної зробіть відповідну позначку (позначену знаком «X»). Покупець товару (інжинірингу, послуги) отримує на його вимогу оригінал податкової накладної. Податкова накладна гарантує, що покупець, зареєстрований як платник податку, має право включити сплату податку на додану вартість як податковий кредит. Копія податкової накладної зберігається як податкова декларація та розрахунковий документ у продавця товарів (проектів, послуг) та зберігається в порядку та строки, встановлені законодавством.

Для таких оподатковуваних або неоподатковуваних операцій виписуються окремі податкові накладні, тобто оподатковувані товари (інжиніринг, послуги) та неоподатковувані товари продаються одному покупцю одночасно, а магазин є окремою податковою накладною.

Схематично показуємо порядок обліку операцій з ПДВ при використанні податкових накладних (рисунок 3.4).

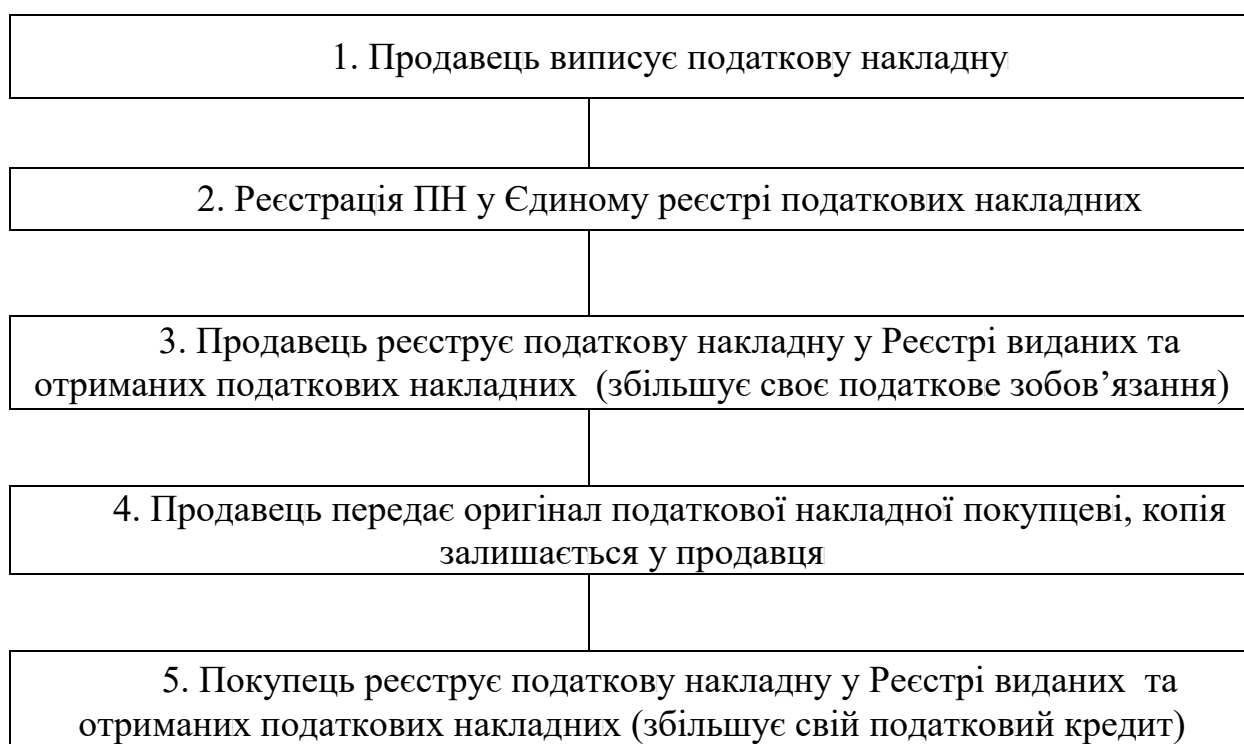

Рис. 3.4. Порядок документування операцій з ПДВ

Податок до сплати (перерахування) до державного бюджету України визначається як різниця між податком, що підлягає сплаті протягом звітного (податкового) періоду, та податковим кредитом за цей період (рис. 3.5).

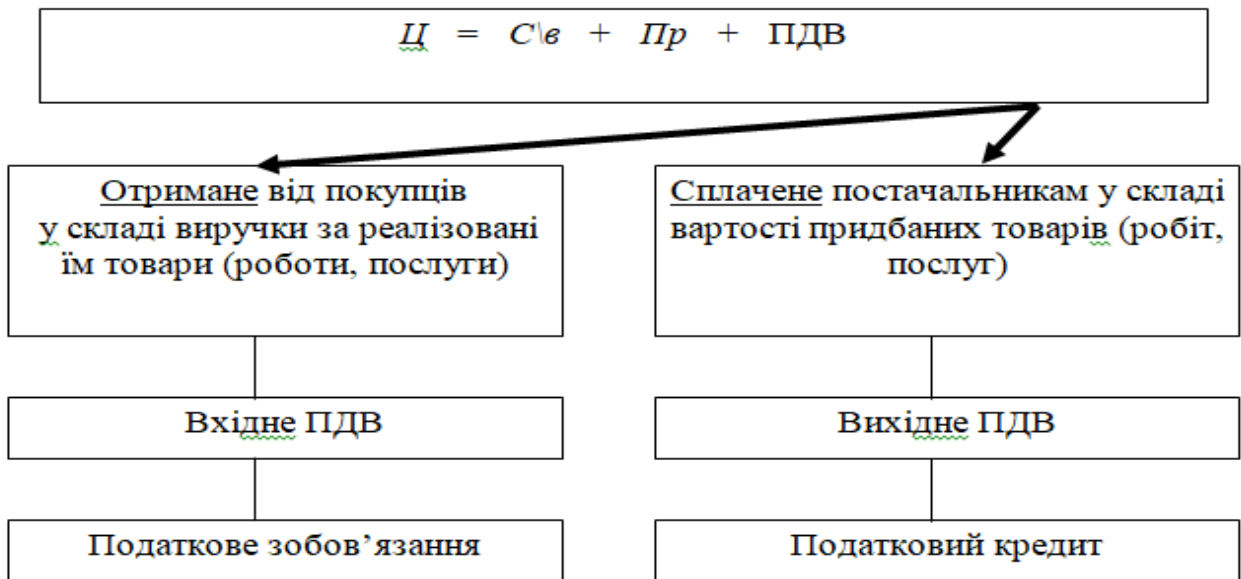

Рис. 3.5. ПДВ у складі ціни

Податкове зобов'язання – це загальна сума податку, отримана платником податку протягом звітного податкового періоду. Якщо підприємство продає свою продукцію (товари, проекти, послуги), воно несе податкові зобов'язання. Відповідно до п. 187.1 Податкового кодексу [29] датою виникнення податкового зобов'язання з постачання товарів/послуг є дата податкового періоду, протягом якого відбулася будь-яка подія у попередній події:

а) дата зарахування коштів покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як дата оплати товарів/послуг, наданих за постачання товарів/послуг готівкою; якщо ні, то кошти оприбутковуються в касі платника податку Дата з яких - дата отримання готівки банком, що обслуговує платника податків;

б) дата розвантаження, у разі вивезення товару - дата оформлення митної декларації, яка засвідчує факт перетину митного кордону України, оформленої

відповідно до митного законодавства, та дата вручення - дата наданих платником податків реєстраційних документів.

Податковий кредит - це сума, на яку платники податків мають право зменшити свої податкові зобов'язання протягом звітного періоду.

Для визначення податкового зобов'язання та суми податкового кредиту протягом звітного періоду використовуйте дані податкової накладної. З цією метою підприємство веде реєстр виданих та отриманих податкових накладних. Реєстрація здійснюється в електронній формі у форматі, затвердженому центральним органом податкової служби, та в паперовій формі за бажанням платника податків. Щомісяця протягом строку (календарного місяця) подання податкової декларації платники податків надають до органу державної податкової служби в електронному вигляді копії записів до реєстру податкових накладних, які були оформлені та отримані за цей період.

Схематично відтворимо податковий облік ПДВ (рисунок 3.6).

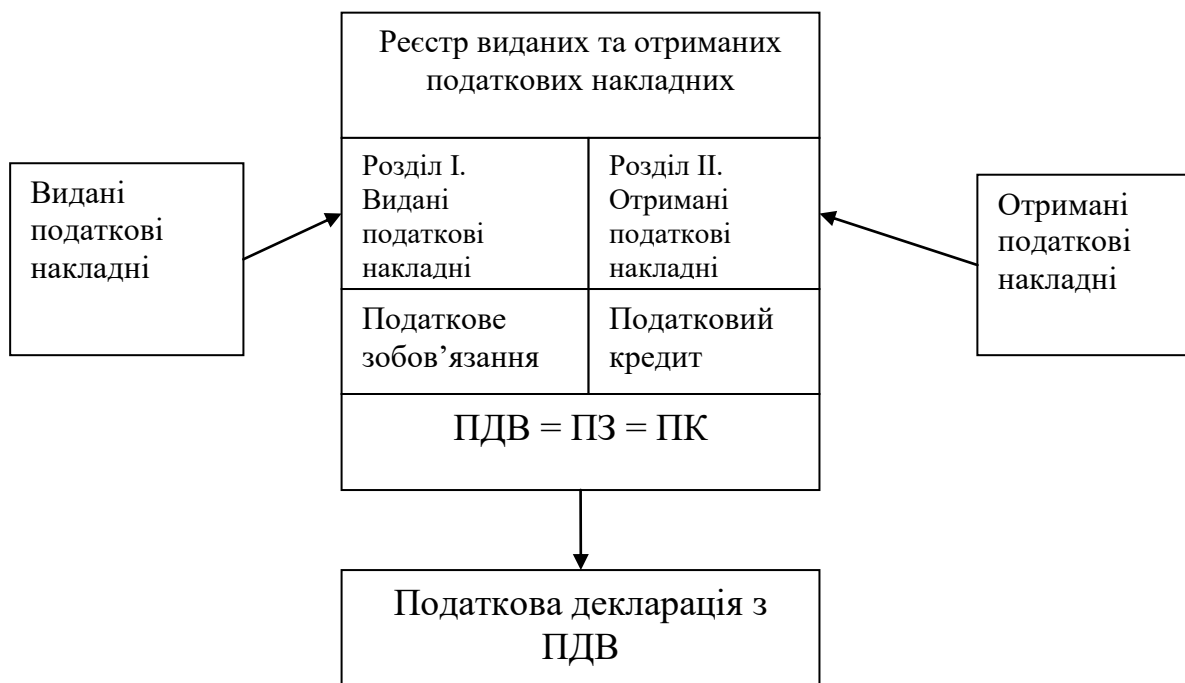

Рис. 3.6. Порядок обліку ПДВ у податкових регістрах

У сільськогосподарських та рибогосподарських підприємствах відповідно до законодавства діє спеціальна система податку на додану вартість, а облік податку на додану вартість враховує певні особливості.

Для аналітичного обліку податкових зобов'язань з ПДВ та податкових кредитів для операцій, що оподатковуються за спеціальною системою оподаткування, використовується аналітичний рахунок «Розрахунок ПДВ за операціями спеціальної системи оподаткування» субрахунок 641 «Податковий розрахунок».

Фінансовий облік ПДВ здійснюється відповідно до Директиви про ПДВ, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 01.07.1997 р. № 141 (зі змінами).

Для обліку ПДВ у Плані рахунків передбачено такі субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками» (аналітичний рахунок «Розрахунки з ПДВ»);

- 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»;

- 643 «Податкові зобов'язання»;

- 644 «Податковий кредит».

- На субрахунку 641 «Розрахунок за податками» нараховані та сплачені податки розраховуються відповідно до чинного законодавства України (податок на прибуток, податок на додану вартість, інші податки).

- На субрахунку 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» враховуються розрахунки за збори (обов'язкові платежі, що здійснюються відповідно до чинного законодавства України).

- Субрахунок 643 «Податкові зобов'язання» – це рахунок податку на додану вартість, який визначається за сумою списання (виконання) готової продукції, товарів, інших матеріальних і нематеріальних активів, проектів, послуг, які отримано (аванс платежі).

- На субрахунку 644 рахунку «Податковий кредит» є податок на додану вартість, і підприємство отримало право на зменшення податкового зобов'язання.

3.3. Оцінка ефективності обліку основних засобів в умовах застосування комп'ютерних технологій

Сучасний рівень розвитку характеризується комп'ютеризацією всіх сфер народного господарства: контролю та управління, принципово вирішує нові задачі аналізу, обліку, використання автоматизованих систем управління, бухгалтерії та ЕОМ (АРМ).

Завдяки засобам автоматизації та інформатизації документообігу, ефективність роботи бухгалтера, управлінця і аналітика на господарстві суттєво підвищується, це дозволяє оперативно накопичувати відповідні бази даних про результати господарської діяльності і використовувати їх для редагування, формування, та друку вихідних документів, річних і квартальних звітів, надавати інформаційні обслуговування відповідним товариствам, системи управління щодо ефективності роботи, підвищувати ефективність праці ревізорів, аудиторів.

Організація обліку і управління на фірмі сьогодні неможливі без вживання інформаційних технологій. Робітники всіх сфер господарського життя на підприємстві, у сфері обслуговування, у торгівлі використовують комп'ютери. Та при цьому не всі мають належне бачення про можливості сучасних комп'ютерних технологій а також вміють максимально ефективно ними користуватися.

Розповсюдження інформаційних технологій в бухгалтерському обліку, принесло масштабні революційні переміни. Інформаційні системи почали перетворювати звичну структуру керівництва. Раніше вважалося, що голова має достатні знання, щоб контролювати всю роботу, то в інформаційному середовищі кожний робітник має особливі, лише йому притаманні знання і функції. Окрім того, використання споріднених інформаційних систем в керівництві різними виробничими системами приводить до одних методів ведення бізнесу, обліку, фінансів, управління й діловодства. Тому, технологічне

інформаційне середовище нищить сталу ієрархію, роблячи на її місці більш гнучкі вільні конструкції.

Використання комп'ютерних технологій в бухгалтерському обліку суттєво підвищує продуктивність роботи бухгалтерів. При організації бухгалтерського обліку на конкретній фірмі постає запитання про доцільність виготовлення комп'ютерної системи бухгалтерського обліку (КСБО). Дане питання дуже важливе, тому, що вибір способу обробки облікової інформації є головне в організації бухгалтерського обліку. В основному, в господарствах можна організувати облік і без використання комп'ютерів, тільки за умови відповідної організації управління підприємством у цілому. Професор М. А. Левенсон вважав, що «...бухгалтерія великого господарства може бути організована порівняно задовільно навіть у тому випадку, коли вона ведеться з використанням застарілих технічних прийомів, але обов'язково наявна доцільна організація управління господарством в цілому» [33, с. 12].

У господарствах, де організація управління та обліку знаходиться у незадовільному стані, використання і створення комп'ютерної системи бухгалтерського обліку придатні не лише підштовхнути процес обробки інформації на господарствах, де облік організований добре, але й істотно поліпшити його будову на підприємствах, де у веденні бухгалтерського обліку царює безлад. Така перспектива зумовлена тим, що комп'ютерний прийом обробки облікової інформації потребує формального та чіткого опису облікових процедур у виді алгоритмів, що організовує виконання обов'язків обліковими робітниками.

Практику комп'ютеризації бухгалтерського обліку виробництв дозволяє виділити ще такі передумови, специфічні для організації комп'ютеризованого обліку:

- присутність грошових коштів для вкладень у створення та експлуатацію інформаційної системи);
- заінтересованість директора і головного бухгалтера підприємства у впровадженні інформаційних систем.

Інформаційна система створюється для конкретного об'єкта – для підприємства та його бухгалтерського обліку. Ефективна інформаційна система враховує різницю між рівнями управління, сферами дії, зовнішніми обставинами і дає кожному рівню управління лише ту інформацію, яка необхідна для ефективного виконання управлінських функцій.

Підготовка до комп'ютеризації господарства починається з видання наказу про переімени в його структурі, документообігу, у поділі обов'язків між працівниками, також перехід на нову технологію обробки облікової інформації. Отакий наказ видають у довільній формі, в ньому має бути зазначено терміни переходу до сучасної технології та персон, котрі відповідають за впровадження й експлуатацію інформаційної системи. Наказ може бути включено до положення про організацію облікової роботи підприємств.

Велике значення при вдосконаленні системи бухгалтерського обліку надається створенню автоматизованих робочих місць на основі сучасних засобів телекомунікацій, ПЕОМ, розвинених інструментальних засобів. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку на підприємстві. Програма «1С: Бухгалтерія» - різноманітні способи введення операцій з обліку основних засобів. (рис.3.7).

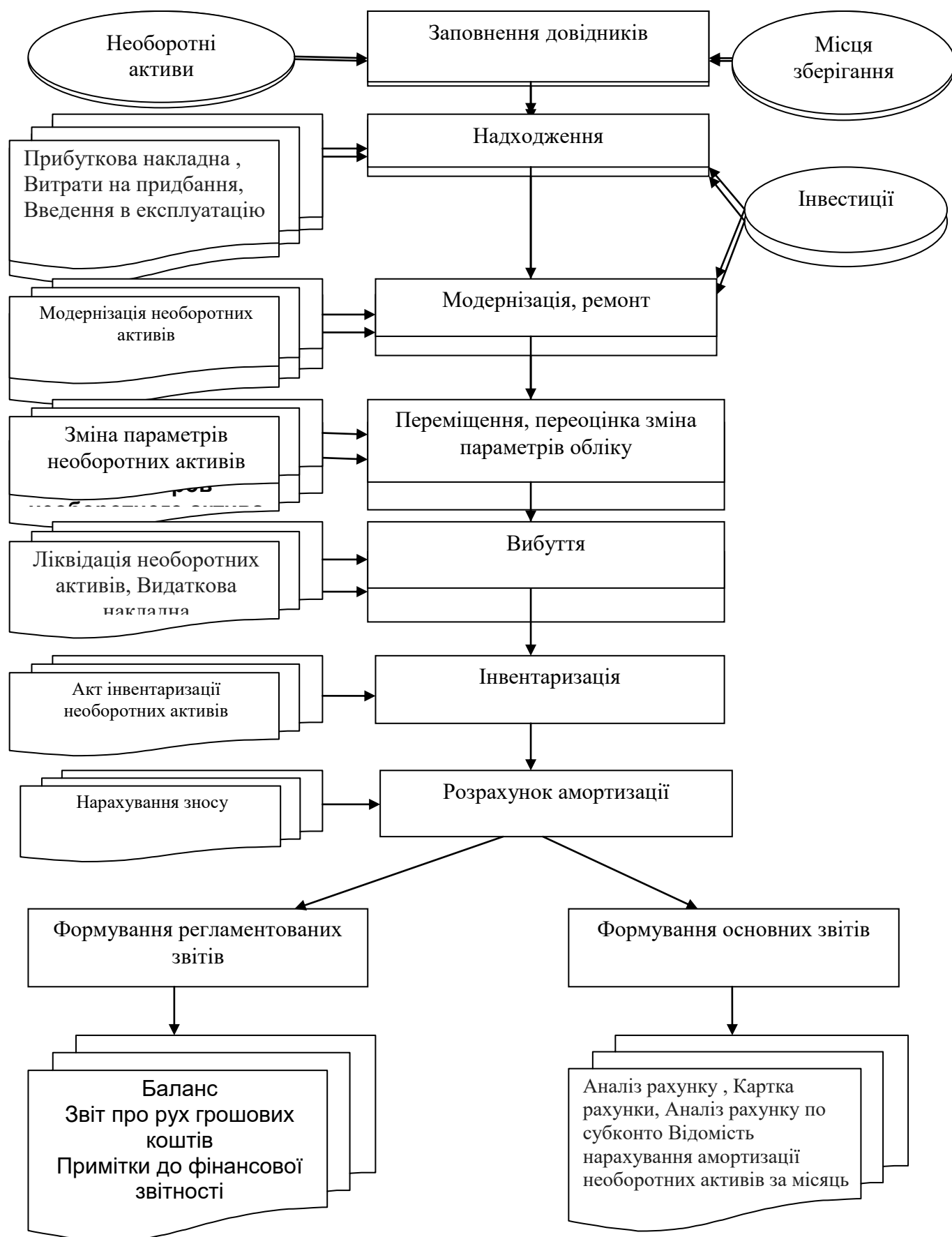

Рис. 3.7. Організація обліку ОЗ у програмі «1С: Підприємство»

Організація бухгалтерського обліку вимагає певних передумов. У більшості епізодів виділяють дві головні передумови:

- а) висока кваліфікація головного бухгалтера
- б) пильне вивчення технології виробництва;

Аудиторські дослідження починаються з планування ходу перевірки. Насамперед аудитор складає програму контролю основних фондів і відповідних господарських операцій. Основою цієї програми є модель проведення аудиторської перевірки.

Послідовність та порядок і проведення аудиту зясується коли складають інформаційну модель (рис. 3.8.)

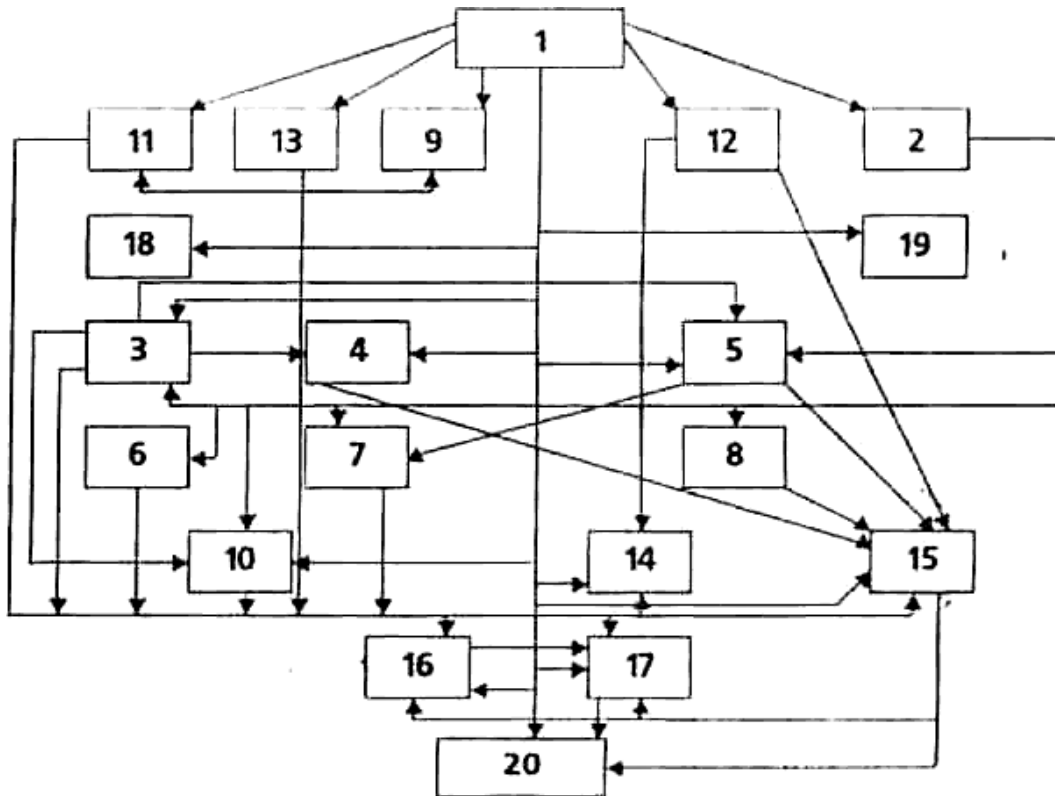

Рис 3.8. Інформаційна модель проведення аудиту операцій по обліку основних фондів в умовах автоматизованої обробки інформації.

На основі інформаційної моделі зясується порядок проведення аудиту, визначаються параметри перевірки а такожі результати передбачуваних

виявлених помилок чи порушень. При проведені аудиту з обліку основних фондів беремо базу даних підприємства. Щоби провести аудит основних фондів беремо нормативно-довідкову інформацію:

- 1) Довідник норм амортизаційних відрахувань;
- 2) Довідник допустимої кореспонденції рахунків;
- 3) Довідник типових господарських операцій;
- 4) Довідник індексів переоцінки (індексації) основних фондів;
- 5) Довідник формування показників звітності;
- 6) Довідник вартості основних фондів;
- 7) Довідник взаємозв'язків показників звітності;
- 8) База знань;
- 9) Довідник-календар;
- 10) Довідник розрахунку показників підприємства;
- 11) Інформаційна мова показників обліку, контролю і аудиту;
- 12) Довідник типів помилок;
- 13) Довідник причин вибуття основних фондів[11].

РОЗДІЛ 4.

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Аналіз стану охорони праці у ТзОВ «Княжі Лани»

Організація роботи з охорони праці у ТзОВ «Княжі Лани» проводиться у відповідності з вимогами Закону України «Про охорону праці», відповідно до Типового положення про порядок проведення і перевірки знань з питань охорони праці, а також згідно Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

У досліджуваному господарстві все керівництво і відповідальність за організацію роботи з охорони праці покладено на власника підприємства. Питаннями охорони праці на робочих місцях займаються керівники виробничих підрозділів. Працівники, під час прийняття на роботу та періодично, повинні проходити на підприємстві інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

Вступний інструктаж проводиться з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади; з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства; з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження трудового або професійного навчання; з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство.

Вступний інструктаж проводиться спеціалістом служби охорони праці або іншим фахівцем відповідно до наказу (розпорядження) по підприємству, який в установленому Типовим положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці. Запис про проведення вступного

інструктажу робиться в Журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається службою охорони праці або працівником, що відповідає за проведення вступного інструктажу, а також у Наказі про прийняття працівника на роботу.

Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на підприємство або до фізичної особи, яка використовує найману працю;
- який переводиться з одного структурного підрозділу підприємства до іншого;
- який виконуватиме нову для нього роботу;
- відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.

Повторний інструктаж проводиться на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу. Повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно правовими актами з охорони праці, які діють у галузі, або роботодавцем (фізичною особою, яка використовує-найману працю) з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше: на роботах з підвищеною небезпекою -1 раз на 3 місяці; для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.

Безпосередньо питаннями охорони праці та протипожежної безпеки у ТзОВ «Княжі Лани» займається головний інженер, на якого одночасно покладено обов'язки інженера з охорони праці і техніки безпеки. В його обов'язки входить підготовка проектів, рішень і розпоряджень щодо безпеки життєдіяльності, контроль за дотриманням правил і норм з техніки безпеки, проведення вступного інструктажу, розслідування і висвітлення причин нещасних випадків на виробництві, розробка заходів щодо їх усунення. Інженер з техніки безпеки веде всю документацію щодо охорони праці на підприємстві.

На основі звітної форми ф. № 7–ТНВ розглянемо стан виробничого

травматизму у досліджуваному господарстві (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Стан виробничого травматизму у ТзОВ «Княжі Лани»

Показники	Р о к и			Зміни у 2020р. проти 2018 р.	
	2018	2019	2020	(+,-)	%
Середньоспискове число працюючих, чол.	37	29	35	-2	94,6
Кошти виділені на охорону праці, тис.грн.	44,56	49,30	55,12	+10,56	123,7
Кошти на протипожежні заходи, тис. грн	11,23	12,00	19,45	+8,22	173,1
Кількість днів непрацездатності	67	89	129	+62	192,5
Кількість захворювань	6	5	8	+2	133,3
Показник втрат працездатності	181,1	306,9	368,6	+187,5	більше в 2 рази
Показник частоти травматизму (П _ч)	16,2	17,2	22,9	+6,7	141,4
Показник тяжкості травматизму (П _т)	11,2	17,8	16,1	+4,9	143,7

За даними таблиці видно, що за останні три роки досліджуваного періоду в господарстві з кожним роком зростають показники захворюваності. Так кількість днів непрацездатності через хворобу збільшилась у звітному 2019 році проти 2017 року на 62 дні, показник частоти травматизму збільшився на 41,4%, а показник тяжкості травматизму збільшився майже на 44%. Одночасно слід відмітити, що незважаючи на труднощі із наявними грошовими коштами керівництво ТзОВ «Княжі Лани» щороку виділяє певні суми коштів на протипожежні заходи та заходи з охорони праці. Позитивним моментом при цьому є те, що ці суми з кожним роком збільшуються.

4.2 Планування заходів з покращення охорони праці та їх фінансування

До заходів щодо поліпшення умов безпеки праці відносяться всі види

діяльності, спрямовані на попередження, нейтралізацію або зменшення впливів негативної дії шкідливих і небезпечних факторів на працівників. Виходячи з аналізу стану охорони праці у господарстві рекомендованими працезахоронними заходами, на нашу думку, можуть бути наступні:

- розробка, виготовлення та встановлення ефективних огорож біля транспортерів на току, на складах підприємства;
- реконструкція та монтаж вентиляційних систем у ремонтній майстерні;
- контроль за системою природного та штучного освітлення, регулярна заміна перегорілих електричних лампочок;
- зниження шуму і вібрації, шкідливих випромінювань у ремонтній майстерні і гаражі;
- зниження кількості виробничих травм через покращення виробничої дисципліни та забезпечення працівників індивідуальними засобами захисту;
- розширення санітарно-побутових приміщень та оснащення їх сучасним інвентарем та пристроями;
- обладнання кабінету з техніки безпеки з метою пропаганди досягнень з техніки безпеки та вивчення нормативно правової бази безпеки та гігієни праці та виробничого середовища.

Економічний стан підприємства дає змогу збільшити витрати коштів на впровадження низки таких заходів, втім повне їх здійснення вимагає значних видатків, тож найближчим часом не планується.

Стратегія забезпечення природно-техногенної безпеки територій передбачає здійснення робіт за двома напрямками. Перший – попередження надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, реалізація комплексу заходів, спрямованих на зниження ризику від джерел надзвичайних ситуацій. Другий – пом'якшення наслідків впливу надзвичайних ситуацій природного і техногенного походження на основі підвищення оперативності й ефективності реагування в надзвичайних ситуаціях. Заходи з покращання охорони праці та вартість їх проведення подано у табл. 4.2.

Таблиця 4.2

**Витрати коштів на заходи з покращання охорони праці
у ТзОВ «Княжі Лани», 2021 р.**

Зміст заходів	Вартість робіт, грн	Відповідальна особа
Розміщення попереджувальних плакатів та написів у місцях підвищеної ймовірності травматизму	4120	Керівник
Поліпшення санітарно-гігієнічних умов праці у виробничих приміщеннях	8000	Керівник
Забезпечення виробничих приміщень новими вогнегасниками, засобами медичної допомоги	6761	Керівник
Налагодження пошкодженої ізоляції на живильних кабелях	1160	Керівник
Проведення інструктажів з поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог щодо охорони праці	x	Керівник
Всього витрат	20041	x

Дані таблиці свідчать, що на 2021 рік керівництвом досліджуваного товариства було заплановано 20041, грн. на фінансування заходів з охорони праці.

**4.3 Економічна ефективність заходів з удосконалення системи
управління охороною праці**

Заходів із поліпшення умов праці вживають для забезпечення безпечних умов праці доведенням до нормативного рівня показників виробничого середовища за елементами умов праці, захисту працівників від впливу небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

Показниками ефективності заходів з поліпшення умов праці є:

- зміни стану умов праці: зміна кількості засобів виробництва відповідно до вимог стандартів безпеки праці; поліпшення санітарно-гігієнічних показників тощо;

- соціальні результати заходів: збільшення кількості робочих місць, що відповідають нормативним вимогам; зниження рівня виробничого травматизму тощо;

- економічні результати заходів щодо поліпшення умов праці – виражаються як економія за рахунок зменшення збитків унаслідок аварій, нещасних випадків і професійних захворювань в економіці загалом і на кожному підприємстві.

Заходи з охорони праці передбачають певний соціальний і економічний ефект, який виражається, по-перше, зростанням продуктивності праці, обсягу випуску продукції за рахунок повного використання номінального фонду робочого часу і основних виробничих фондів, по-друге – зменшенням матеріальних затрат унаслідок травматизму і захворювань за рахунок зниження оплати листків непрацездатності.

Для оцінювання ефективності заходів з поліпшення стану охорони праці треба порівняти наслідки травматизму у грошовому виразі, а також затрати до й після їх впровадження.

Крім того, варто порівнювати економічну ефективність заходів для попередження нещасних випадків (E).

$$E = Q - E_n(K_2 - K_1),$$

де Q – річна економія внаслідок зниження травматизму;

E_n – нормативний коефіцієнт ефективності заходів охорони праці;

$$E_n = 0,08;$$

K_2, K_1 – витрати для впровадження заходів з метою попередження нещасних випадків за попередній і звітні роки.

До заходів із поліпшення умов праці належать усі види діяльності, спрямовані на попередження, нейтралізацію чи зменшення негативного впливу шкідливих і небезпечних виробничих чинників на працівників.

У результаті виконання заходів з охорони праці створюється певний соціальний і економічний ефект, який виражається: з одного боку, підвищенням продуктивності праці, збільшенням обсягу випуску продукції за рахунок повного використання номінального фонду робочого часу і основних виробничих фондів, з іншого – спадом матеріальних затрат через травматизм і захворювання за рахунок зменшення оплати листків непрацездатності.

4.4 Безпека в надзвичайних ситуаціях

Актуальність проблеми щодо природно-техногенної безпеки населення і території зумовлена тенденціями зростання втрат людей, що спричиняються небезпечними природними явищами, промисловими аваріями і катастрофами.

У ТзОВ «Княжі Лани» цивільна оборона організовується з метою завчасної підготовки її до захисту від наслідків надзвичайних ситуацій, зниження втрат, створення умов для підвищення стійкості роботи підприємства та своєчасного проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Постійно-діючий орган координує діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади, пов'язану з безпекою та захистом населення і територій, реагуванням на надзвичайні ситуації техногенного і природного походження.

Керівництво підприємства забезпечує працівників засобами індивідуального та колективного захисту, організовує здійснення евакозаходів, створює сили для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та забезпечує їх готовність до практичних дій, виконує інші заходи цивільної оборони і несе, пов'язані з цим, матеріальні та фінансові витрати в порядку та обсягах, які передбачені законодавством України.

На території ТзОВ «Княжі Лани» потенційно-небезпечних об'єктів немає і їх будівництво не передбачається. Можливими небезпеками природного

характеру у господарстві є буревії, грози, повені, смерчі, урагани. У разі виникнення стихійних лих та надзвичайних ситуацій необхідно своєчасно оповістити населення, провести комплекс заходів, які повинні забезпечити укриття населення в захисних спорудах, його евакуацію, медичний, радіаційний і хімічний захисти, а також захист від впливу біологічних засобів ураження.

Навчання з ЦО є загальним для усіх громадян і організовується як за місцем роботи, так і за місцем проживання. Воно включає підготовку керівного складу, робітників і службовців, населення, яке не зайняте у сфері виробництва та обслуговування, підготовку учнів та студентів. Навчання здійснюється за погодинними програмами.

При ліквідації наслідків аварій, стихійних лих проводяться рятувальні та інші невідкладні роботи щодо усунення безпосередньої загрози життю та здоров'ю людей, відновлення життєзабезпечення населення, запобігання або зменшення матеріальних збитків. Необхідністю є також проведення захисту сільськогосподарських тварин, тобто укриття їх у герметичних приміщеннях.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження товариства з обмеженою відповідальністю «Княжі Лани» Золочівського району Львівської області дозволило зробити такі висновки:

Важливість сільськогосподарських підприємств у системі формування українського продовольчого ринку та в системі продовольчої безпеки продовжують зростати. Проте існує ряд об'єктивних і суб'єктивних причин, котрі обмежують цей рух. Властивістю процесу формування є природно-економічні умови конкретної території.

Для нормального функціонування виробничого процесу кожне підприємство повинно мати відповідний запас сировини і основних засобів, на підставі цього дослідження можна зробити певні висновки.

Облік запасів ведеться за П. (С) БО 7 «Основні засоби», тобто визначеними типовими вимогами до методів і процедур обліку виробничих запасів.

Дослідження показують, що підприємство в основному забезпечене основними фондами які потребують більш ефективного використання в майбутньому.

З метою забезпечення бухгалтерського обліку створено підприємством бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером. Бухгалтерська здійснюється у журналах-ордерах в рамках облікової політики.

Дослідження стану охорони праці показують, що вона має бути кращою. Час від часу трапляються порушення поєднання праці та відпочинку.

Досліджуючи організацію обліку основних засобів, ми виявили, що суб'єктами обліку підприємства є 10 «Основних засобів», а первинний облік також ведеться за типовою формою. Однак є недолік, а саме зафіксовані факти несвоєчасного надходження первинних документів в бухгалтерію господарства, що ускладнює роботу працівників бухгалтерії.

Аналітичний облік основних засобів в господарстві здійснюється по

інвентарних картках. Відкривається інвентарна картка для кожного об'єкта основного засобу. Вони містять інформацію про технічні характеристики об'єкта, первісну вартість, товарно-матеріальну кількість, норму амортизації тощо. Картка виготовляється у примірнику який зберігається в картотеці бухгалтерії.

Зведений облік ведеться в журналі та наказі № 4 А. с.г. На підставі первинних документів у журналі записують по кредиту рахунка 10. А в кінці місяця кредитовий оборот з журналу ордерів у переноситься в головну книгу.

Нараховується амортизація основних засобів. Нарахування амортизації здійснюється за методами та правилами, передбаченими податковим законодавством, а за П(С)БО 7 методами розрахунку, які слід використовувати в бухгалтерському обліку: виробничий, прямий, зменшення залишкової вартості, накопичувальний, прискорене зменшення залишкової вартості. Що стосується розрахунку амортизації, то він здійснюється за нестандартною таблицею лінійним методом.

Для підтримки нормальної роботи господарського засобу його необхідно вдосконалювати та регулярно ремонтувати. За останні роки господарство не ремонтувалася і не благоустроювалася. Наприкінці року підприємство має право переоцінити нерухоме майно, станції та обладнання за справедливою вартістю. Коли залишкова вартість значно перевищує 10%, існує різниця між справедливою вартістю та справедливою вартістю на балансі. дата. Однак компанія, яка розглядається, не проводила технічне обслуговування чи повторну оцінку протягом періоду розслідування.

Важливу роль відігравали аудит і контроль основних засобів. На підприємстві створена ревізійна комісія для перевірки наявності, потоку та правильності нарахування амортизації основних засобів.

Ми пропонуємо способи покращення обліку основних засобів:

1. Керівництву підприємства посилити контроль за своєчасністю надходження оригіналів путівок до бухгалтерського обліку підприємства.

2. При розрахунку витрат на ремонт основних засобів згідно П(с)БО 7: усі витрати на ремонт основних засобів включають до експлуатаційних витрат, а витрати на поліпшення основних засобів включаються до його первісної вартості та збільшення в. амортизації.

3. При обліку основних засобів необхідно розділяти оподаткування та бухгалтерський облік, оскільки відповідно до законодавства між ними є великі відмінності. Зокрема, амортизація та забезпечення основних засобів відображає витрати на поліпшення та ремонт основних засобів.

4. Необхідний перехід на комп'ютеризований облік. Це також зменшить час на обробку інформації та забезпечить її ефективність, що значно полегшить роботу бухгалтерії господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аграрії Львівщини нарощують темпи виробництва продукції тваринництва URL: <https://zhovkva-rda.gov.ua/golovna/ahrarii-lvivshchyny-naroshchuiut-tempy-vyrobnytstva-produktsii-tvarynnytstva/>
2. Баришевська І.В., Андрусик В.М. Особливості складання фінансової звітності у сільськогосподарських підприємствах. Науковий вісник Херсонського державного університету. С.177 - 179. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_21/2/45.pdf
3. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку. Монографія. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - 2010. – 336с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 688с.
5. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах / М.Ф.Огійчук, В.Я.Плаксієнко, Л.Г.Панченко та ін.: За ред. проф. М.Ф.Огійчука.- К.: Вища освіта, 2003. – 800 с.
6. Важинський С.Є., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень. Навч. посіб. – Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. – 260 с
7. Верига Ю.А., Гладких Т.В. Фінансовий облік: навч. посіб. – К. : «Центр учбової літератури». – 2012. – 438 с.
8. Гарасим П.М., Давидович І.Є., Хомин П.Я. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): Монографія - Тернопіль : Економічна думка, 2001. - 270 с.
9. Гайдучок В.М., Затхей Б.І., Лінник М.К. Теорія і технологія наукових досліджень. Навч.посіб. – Львів. – 2006. – 232 с.
10. Гераймович В.Л., Гуменюк І.Л., Кубай О.Г. Сучасний стан розвитку тваринництва та експорту продукції тваринництва України. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*, 2019, №5. С.36-45

11. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV: URL: www.rada.gov.ua.
12. Грищук М. В. Основи охорони праці: Підручник – К.: Кондор, 2005. – 238 с.
13. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2012. – 368 с.
14. Збарський Р. Основні напрями прискореного розвитку сільського господарства України. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. - 2010. - № 17. - С. 30 - 34.
15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291, із змінами і доповненнями від 25 вересня 2009 р. № 1125. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/an/4/REG4186.html#4.
16. Кернасюк Ю. В. Ринок тваринництва: тенденції та проблеми галузі. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/7938-rynok-tvarynnytstva-tendentsii-ta-problemy-haluzi.html>
17. Кім. Г.Ю., Сопко В.В., Кім Ю.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
18. Коваленко А. М. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України : посібник. Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб». - 2009. – 736 с.
19. Коцур А.П. Тваринництво України від найдавніших часів до початку ХХ століття. – К., 2007.– 36 с.
20. Клочко В.М. Шляхи підвищення ефективності АПК України. // *Економіка АПК*. –2013. – №1. –С.45–48.
21. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – с. 373.

22. Маренич Т.Т. Бухгалтерський облік в агроформуваннях. Підручник за ред. В.Л. Амбросова. 2-е видання, доповнене і перероблене – К.: Професіонал», 2005. – 896 с.
23. Марченко Д. М. Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело підвищення його ефективності. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. - 2010. - № 6(96). - 321с.
24. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку в сільськогосподарських підприємствах: затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 4.06.2009 року №390. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=478874.
25. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. №1315. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=478874.
26. Науменко Н. МСФЗ у сільському господарстві як основа для прийняття інвестиційних рішень. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/pytannia-bukhhalterii/item/1764-msfz-u-ilskomuhospodarstvi-iak-osnova-dlia-pryiniattia-investytsiinykh-rishen.html>
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_011
28. Організація бухгалтерського обліку / Чацкіс Ю. Д., Гейер Є. С., Наумчук О. А., Власова І. О. Навч. посіб. – К : Центр учбової літератури, 2011. – 564 с.
29. Островерха Р. Е. Організація обліку: навч. посіб. - 2-ге вид. перероб. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 568с.
30. Панадій О. П. Управлінський облік у сільськогосподарських підприємствах в умовах сучасних інституцій. URL: http://www.iae.org.ua/images/iae/vchenarada_02/2017/2017.06.29panadiy_dis.pdf

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
32. Про аудиторську діяльність // Закон України (із змінами і доповненнями від 21 квітня 2011 року №3273-VI. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T312500.html
33. Про охорону праці: Закон України: затверджений Верховною Радою України від 14.10.1992 р. № 2694-XII (зі змінами і доповненнями від 09.04.2014 р. № 1193-VII). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
34. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства Фінансів України від 30.11.99 р. № 291. Із змінами та доповненнями. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
35. Податковий кодекс України від 10 грудня 2010р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show//929_011
36. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства Фінансів України від 24.05.95 р. № 88. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: затвержене наказом Міністерства фінансів України від 18 липня 2005 р. № 790. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
39. Про затвердження методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства. Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 - : URL : [http:// www.financforyou.com.ua/wp-content/.../minfinna635-1.do](http://www.financforyou.com.ua/wp-content/.../minfinna635-1.do)
40. Садовська І.Б. Розвиток теорії, методології і практики управлінського обліку: інституціонально – інжинірингові аспекти. URL :

http://www.iae.org.ua/images/iae/vchena_rada_2/2018/2018.11.21_sadovska_dis.pdf

41. Садовська І.Б., Бухгалтерський облік [текст] навч. посіб./ І.Б. Садовська, Т.Б. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: «Центр учбової літератури», 2013.-688с.
42. Саприкіна О.М. Аналіз економічної ефективності виробництва продукції тваринництва у сільськогосподарських підприємствах Тернопільської області. URL : ir.nmu.org.ua/handle/123456789/147739
43. Сільське господарство Львівської області у 2018 році. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Львівській області URL : <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2019/DP0420190201.pdf>
44. Сільське господарство Львівської області. URL : <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2018/ZB0420180101.pdf>
45. Сопко В.Г. Організація бухгалтерського обліку, економіки контролю та аналізу – К.: КНЕУ, 2000. – 498 с.
46. Скрипник М. І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат на калькулювання собівартості продукції [Текст] : монографія / М. І. Скрипник. – Житомир, 2011. – 732 с.
47. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 р. № 911- р. *Бухгалтерія в сільському господарстві.* – 2013. – № 23 – 24. С. 56 – 60.
48. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2012. 647 с.
49. Сук П.Л. Формування облікової інформації про витрати. *Облік і фінанси.* – 2016. – № 2 (72). С.76-80
50. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. 5 – те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2011 р.- 976 с.
51. Тимочко В.О., Городецький І.М. Методичні рекомендації до виконання розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»

студентами економічних спеціальностей ОКР «Магістр». – Львівський НАУ, Львів : 2012. – 16 с.

52. Цивільний захист. Навчальний посібник /Зеркалов Д.В., Міхеєв Ю. В., Праховник Н.А., Землянська О. В. За редакцією Д. В. Зеркалов – К. : Основа, 2014. – 234 с.

53. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник / [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін] ; за ред..проф. М.Ф.Огійчука. – 6-те вид, перероб. і допов. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.